

Caissa

Nieuws

Gesprek met Elena

25 jaar Eijgenbroodtoernooi

■ **Het drijvende vierkant**

■ **Groeten uit Praag: "Caissa is your treasure!"**

■ **De hoed van Euwe**

■ **De man achter ChessVibes**

■ **Het verhaal van de bittere strijd
tussen Witte Daan en Zwarte Daan**

■ **Ode aan Wim Nijenhuis**

Voor u, beste lezer, ligt een vers nummer van CaissaNieuws, waarmee we u veel plezier wensen. Het doet ons deugd dat steeds meer clubleden en ook niet-clubleden een bijdrage aan de inhoud willen leveren. We denken dat we daardoor een gevarieerd aanbod van onderwerpen aan u kunnen voorleggen en de inmiddels vertrouwde rubrieken rijklijk

kunnen vullen. Er is ook kritiek, die we hebben ondergebracht in een nieuwe rubriek met de titel 'Van de lezer'.

Het schaakseizoen is inmiddels weer een eind op streek. In de externe competitie zijn alle teams al meerdere keren in actie gekomen en zit de A-turnus van de interne competitie er al weer bijna op. Maar voordat ik daarover kom te spreken, wil ik eerst de aandacht vestigen op een punt dat het bestuur zeker heeft beziggehouden, maar waar de meeste Caissaleden vrijwel niets van hebben gemerkt. Het gaat over de huisvesting in Huize Lydia. Zoals in vrijwel alle sectoren, bezuinigt de gemeente Amsterdam ook in de welzijnssector. Op dit moment doet Combiwel de exploitatie van Huize Lydia, maar daar komt verandering in. Het stadsdeel Amsterdam Zuid heeft besloten om de exploitatie in handen van een derde partij te geven. Welke dat is, is op moment van schrijven nog niet duidelijk. Wat in ieder geval wel vaststaat, is dat Huize Lydia een zogenaamd Huis van de Wijk is en blijft. Dit betekent dat er allerlei activiteiten georganiseerd zullen worden met het doel alleenstaande mensen te betrekken bij de buurt, de sociale cohesie te bevorderen en mensen uit de buurt de kans te geven zich op welk terrein dan ook te ontwikkelen. Naar mijn inschatting past een schaakvereniging heel erg

Van de redactie

Als je van een schaaktechnisch thema zou kunnen spreken, kunnen we zeggen dat het in deze editie gaat over eindspelen. Maar het gaat toch ook en vooral over de mensen achter de schakers. In dat verband willen we niet voorbijgaan aan het afscheid van de sympathieke Dries, het gezicht van de dinsdagavond in Huize Lydia. Hij heeft ons de afgelopen jaren vanachter de bar voorzien van koffie en thee. Zijn baan is opgeheven ten gevolge van een subsidiestop. De redactie zal hem missen en hoopt dat hij snel een nieuwe baan zal vinden.

Van de voorzitter *door Hugo van Hengel*

goed in dit buurthuisprofiel, maar volledige zekerheid of we kunnen blijven, hebben we nog niet. In ieder geval is er vanuit het stadsdeel de garantie dat alle activiteiten in Huize Lydia tot en met maart 2012 gegarandeerd zijn. Verder is

inmiddels bekend geworden dat de programmering in handen blijft van Combiwel. Dat is goed nieuws en vergroot de kans dat we kunnen blijven. Daarentegen zal de exploitatie van Hui-ze Lydia door een andere partij gedaan worden. Het is even afwachten wat dit voor Caissa voor consequenties heeft. Mogelijk heeft dit effect op de zaalhuur en bijvoorbeeld de prijzen van consumpties. In ieder geval komt er zeker ander barpersoneel en is het verder afwachten hoe de exploiterende partij één en ander wil organiseren. De huisvestingskwestie staat bij het bestuur volop in de aandacht en de ontwikkelingen worden scherp in de gaten gehouden. Een ander punt is de interne competitie. Zoals iedereen weet zijn Cas Zwaneveld, Rob Ritzema en Nils de Rijk eind vorig seizoen gestopt met het maken van de indeling en de stand voor de interne competitie. Dit is dit seizoen overgenomen door Ed Leuw, Jan Timmerman, Karol Lesman, André Timmer en Mirjam Klijnkraker. Zoals bij alle vernieuwingen moesten ook zij er even in komen, maar inmiddels staat alles goed op de rails. Ook is het nu mogelijk om je aan te melden via sms. Ik hoop dat dit voor veel Caissaleden een uitkomst is en dat de indelers dit ook goed kunnen verwerken bij het maken van de indeling.

Toch behoeft dit team nog wel uitbreiding. Als u zich hiervoor in wilt zetten, dan bent u van harte welkom!

Bij de jeugd hebben we een goede periode door-gemaakt en is het aantal jeugdleden flink geste-gen. We gaan nu richting de 45 jeugdleden. We lopen echter tegen onze grenzen aan met zoveel kinderen en een ruimte die niet echt geschikt is voor lesgeven. Het is wat rumoerig en effectief lesgeven is soms lastig. Om die reden willen we nu ook het tuinhuis gaan huren zodat de jeugd daar les kan krijgen, maar of dit gerealiseerd kan worden, hangt natuurlijk ook af van de eerder genoemde huisvestingskwestie. Verder zal ook oud-Caissacoryfee André Bach gaan lesgeven bij de jeugd.

Voor wat betreft het materiaal van Caissa zal René Nooteboom begin 2012 weer een materi-aaldag organiseren. Binnenkort zult u hier meer over horen.

Beste Caissanen, tot zover de belangrijkste ont-wikkelingen binnen de club. Het nieuwe jaar is al begonnen, maar ik wil deze gelegenheid toch nog aangrijpen om u allen alle goeds voor dit jaar te wensen, en dat u maar weer met veel ple-zier uw schaakpartijen bij Caissa kunt spelen.

Van de secretaris

door Abe Willemsma

4

We hebben een lichte stijging in het ledenaantal. Deze toename is zowel bij de jeugd, als bij de senioren. Op 15 december 2011 telt Caissa 219 leden (177 senioren en 42 jeugdleden). Dit is een toename met 4 leden ten opzichte van augustus 2011.

Een hartelijk welkom aan de volgende leden.

Senioren:

Paul van Beukering, Julius Budwilowitz, Marnix Godding, Dirk Goes, Matthijs Jansen, Jildo Kalma, Rob Boterenbrood, Cees van den Berg (+8)

Jeugdleden:

Luuk Ottenhof, Aylin Ates, Tijke van der Lee, Yoshi Azzimullah, Alex Harkamp, Floris Rademakers, Chagai Elburg, Ilja Tuithof (+8)

Voor de volgende leden is het lidmaatschap op-gezegd.

Senioren:

Warren Volk-Makarewicz, Jeroen Hoogenboom, Michiel Pos, Martijn van Maanen, Kristyna Stodolova, Rob Ritzema, Said Becic (-7)

Jeugdleden:

Kia Greunsvan, Koen van Geest, Oscar Buckens, Eli Menco, Dani Rozenbroek (-5)

Wie is die schaker?

René Nooteboom

door Tony Lith

Opeens waren ze weg, die groene blikken waarin vroeger de schaakstukken van Euwe luidruchtig werden opgeborgen ten teken dat een partij was afgelopen. Nu zijn ze vervangen door zachte zakjes waarin vrijwel geruisloos de stukken tijdelijk verdwijnen. Is dit toeval of gaat er een diepere betekenis achter schuil? Valt deze onmiskenbare vooruitgang misschien toe te schrijven aan de activiteiten van René Nooteboom, onze materiaalcommissaris? We gingen op onderzoek.

René blijkt een makkelijk prater waarmee moeiteloos een duik in het verleden genomen kan worden. Hij is geboren in Haarlem, maar komt uit Hoofddorp. Als kind was hij een druk mannetje dat niettemin graag met Fischer-techniek materiaal robotjes en motortjes construeerde. Het was daarom een logische stap om na de middelbare school werktuigbouw in Delft te gaan studeren. Daar kon hij z'n draai echter niet helemaal vinden en gaf daarom toe aan de lokroep die van Amsterdam uitging. Aan de UvA voltooide hij de studie theoretische natuurkunde.

■ Fases

René houdt van orde en overzicht. Zijn leven ziet hij in fases verlopen. Zo was er na de studie de muziekfase. Nadat hij een keer het Requiem van Fauré had gehoord, ontstond als doel: zingen in een koor. Zijn moeder was zangeres en bij haar nam hij zangles. Daarna deed hij auditie en trad toe tot het Crea-oratoriumkoor waar hij zo'n jaar of zes mee optrad. Enkele mensen gingen door naar een semi-professioneel koor. Dat houdt in dat je dan steeds zwaardere audities moet doen. René trad toe tot het Nederlands Concertkoor en nam

deel aan uitvoeringen met gerenommeerde orkesten in Frankrijk, Griekenland en Duitsland. Dat betekende lange busreizen maken. Nu ziet hij met enig heimwee terug op die periode. Hij betreurt het dat er nooit muziekstukken werden uitgevoerd van Johann Sebastian Bach, één van zijn favoriete componisten. Enthousiast vertelt hij over de moeilijkheid om dynamisch, maar toch zuiver te zingen. Mensen onderschatten zoiets. 'We zijn nu verwend met al die prachtige uitvoeringen op cd.' Voor hem was een uitvoering van *Die Schöpfung* van Joseph Haydn een hoogtepunt.

■ RRR

Maar niet alleen de geest, ook het lichaam werd gevormd. In zijn studententijd behoorde hij al tot de mannelijke minderheid die zich inliet met het nieuwe verschijnsel aerobics. Maar daar is het niet bij gebleven. Een jaar of vijf zes geleden trok iedere vrijdag een steeds langer wordend

peloton skaters vanuit het Vondelpark door de stad. ‘De straat pakken’ was het doel. Café Vertigo vormde het eindpunt van de tocht en daar werden onder andere de permanente conflicten met de Amsterdamse taxiwereld besproken. René maakte naam in de wereld van de skater als het Rollende Routebrein René. Hij bedacht steeds een andere route door de stad en mailde die naar de politie. Dat ging een tijd zo door tot op een gegeven ogenblik hij, skatend aan de kop van het peloton, tot het besef kwam dat ‘het’ er niet meer was. De skates werden opgeborgen en nu zit hij in zijn schaakfase.

■ Bevestiging

Toen hij een jaar of negen was, had hij al leren schaken van een Britse huisvriend, maar serieus was het allemaal niet. Dat veranderde begin jaren '80 toen hij schaakte bij de inmiddels verdwenen schaakclub Nieuw West die in de Westerkerk bijeen kwam. In die tijd was Daan Smit de grote man bij de club. 's Avonds werden in café Kalkhoven de partijen nog eens enthousiast bekeken. Een prettige bijkomstigheid was de omgeving waar geschaakt werd. Hij genoot van de ambiance in de Westerkerk en liep graag tussen de partijen de kerk door.

Na decennia niet te hebben geschaakt is de belangstelling weer helemaal terug. Hij ziet daarin een bevestiging van

een theorie volgens welke je altijd zal blijven terugkeren tot zaken die je als kind al fascineerden. Je verandert niet echt. Diagrammetjes hebben nu zijn belangstelling en op de website van onze geliefde vereniging beheert hij nu het vraagstukkenhoekje. Nog steeds is Engeland zijn referentiepunt voor het schaken. Hoewel hij weet dat Michael Wunnink ongaarne een tweedehands automobiel zou betrekken van Simon Williams, vertrouwt hij op deze digitale mentor voor het systematisch verbeteren van zijn spel. Ook *Reassessing Chess* van Jeremy Silman wordt heel serieus genomen. Regelmatig wordt de tactische vaardigheid op peil gehouden met matcombinaties van John Nunn. Ook de *Invisible Chess Moves* van Yochanan Afek worden bestudeerd. Onlangs verraste hij Wim Nijenhuis met zijn toegenomen speelsterkte. Dit seizoen neemt hij deel aan het Kennemer Open waar hij op de gedeeld eerste plaats staat.

■ Fijnzinnig

Materiaalcommissaris zijn, valt niet mee. Tot zijn leedwezen vindt hij in de inhoud van de zakjes met schaakstukken sporen terug van het maatschappelijk ontschavingsproces dat gaande is. Er zijn heus wel naar behoren opgeborgen schaakstukken, en het is nu ook weer niet zo dat u een opgestoken middenvinger in de zakjes zult aantreffen, maar hoe vaak lijkt het wel alsof

lukraak maar wat houtjes bij elkaar geveegd zijn. ‘Je kan wel elke drie weken een materiaal dag organiseren, maar even later is het toch weer een zootje’, verzucht hij. Ook de klokken zijn vaak het slachtoffer van achteloosheid. Te strak opgewonden of - in het digitale geval - niet uitgezet. Het maakt de taak van de materiaalcommissaris er niet eenvoudiger op. De weinig flexibele opstelling van de leiding van Huize Lydia-Coenen helpt ook niet. ‘Je mag niks.’ Het verdwijnen van de blikken dozen blijkt overigens meer Hugo's werk te zijn. Helemaal weg zijn ze ook niet, ergens in de Pijp schijnt een loods te staan waar Caissamateriaal staat opgeslagen.

René is een fijnzinnig man die het liefst met mooie, bij elkaar passende schaakstukken speelt. Plastic schaakstukken doen hem gruwen. Het liefste speelt hij met z'n eigen stukken. De te hooi en te gras bij elkaar gezochte stukken in de Laurierboom veroorzaken bij hem een lichte afkeer, een huivering zelfs veroorzaakt door een groot verlangen naar schoonheid, rust en evenwicht. Denk dus even aan hem als u uw partij hebt beëindigd en de stukken weer opgeborgen moeten worden.

Ode aan Wim Nijenhuis

door Nirav Christophe

De titel van dit stuk zorgde voor controverse. De protagonist, Wim Nijenhuis, vond de titel maar overdreven. Waar had hij een lofzang aan verdiend? En: was de vlag 'lofzang' wel van toepassing op de aldus gedekte lading? Zijn gereserveerdheid was mogelijk ook ingegeven door het oeuvre van de schrijver van dit stuk - een vermoeden van ironie zou dan niet misplaatst zijn. Welnu, van ironie is geen sprake - althans niet in de titel. En waarom zou een lofzang op een gedreven schaker en veeljarige hoofdredacteur van een schaakblad niet gepast zijn? Rest nog de vraag of dit stuk werkelijk een 'ode' is. Wel, hoe zou de lofzang op een schaker er anders uit kunnen zien dan als een schaakpartij? Caissa zelve leest ongetwijfeld glimlachend mee; het woord is aan Nirav.

Dertien jaar lang was er wekelijks 'Euwe-online', het digitale clubblad van de Amsterdamse schaakclub EUWE. Alle 600 afleveringen kenden dezelfde hoofdredacteur: Wim Nijenhuis. Wim is dit najaar 60 jaar geworden. Deze geannoteerde partij is een ode aan hem. Het is een analyse van een verliespartij van mijzelf tegen Wim Nijenhuis en betreft een partij uit de eerste ronde van het KOMENDE seizoen. Nijenhuis speelt zijn allerbeste partijen heel vaak juist in de allereerste ronde van een toernooi of een competitie. De rest van het jaar besteedt hij dan meestal aan het analyseren van die ene partij.

1.e4 c5 2.Pc3 e6 3.g3 d5 4.d3 Dit is zo typerend voor het spel van Nijenhuis: oog voor nuances en details, de kleine middelen die ingezet worden, zoals het in de schaakwereld 'the easy hand of Smylov' is gaan heten, of in Wims woorden de 'VERSMYSLOVISERING'. **4...d4?! 5.Pce2 Pc6 6.Lg2 g6 7.f4 Lg7 8.Pf3 Pge7 9.O-O O-O 10.Tb1!** Ook dit is typerend voor het spel van Nijenhuis. Hij wijkt BEWUST af van de beroemde partij Lein-Tal, Tbilisi 1969, omdat hij die partij NIET kent. Slechts weinige schakers bezitten dit vermogen om het vergeten van varianten en theorie bewust in te zetten tijdens de partij.

Hier leidt het tot een indrukwekkend nieuwtje, waarvan ik verwacht dat het rond 2020 door wereldkampioen Carlsen zal worden overgenomen. Veel van de nieuwtjes van Nijenhuis, met name in ongebruikelijke zijvarianten, zijn later mode geworden in de grootmeesterpraktijk. Vooral Kasparov heeft diverse openingen van Nijenhuis overgenomen. **10...Tb8 11.c3 b5 12.cxd4 cxd4** De pion op d4 wordt op onze club een 'KURK' genoemd, ook een term door Nijenhuis in nachtelijke analysesessies gemunt. Wat ik ervan begrepen heb is dat men de kurk bij de tegenstander moet creëren (wat hier gebeurd is) en hem vervolgens vooral moet laten zitten. De kurk houdt vleugels en aanvoerlijnen gescheiden. De kurk mag NOOIT verdwijnen. **13.b4 Db6 14.Kh1 Td8 15.Db3 a5 16.a3 axb4 17.axb4 Ta8** In het bekende schaakblad COL (Caissa On Line), door bioloog Nijenhuis genoemd naar de Schotse langharige herdershond Collie, zal hij zelf de volgende variant geven **17...f5! 18.Pg5 fxe4 19.Pxe6 Pa5! 20.bxa5 Dxe6 21.Dxe6+ Lxe6 22.Lxe4 Ld5 23.Lxd5+ Pxd5** met onduidelijke stelling. Ook deze variant is typerend voor Nijenhuis: het begint met een onduidelijke stelling en via een spectaculaire reeks van onwaarschijnlijke computerzetten blijft er een

Nirav en Wim (r)

stelling over, die opnieuw onduidelijk is. **18.Ld2** Sterker is 18.g4, zo geeft Nijenhuis in de nazit onmiddellijk aan. Dit moet echter als superieure ironie beschouwd worden, aangezien Nijenhuis de afgelopen decennia er voortdurend op gehamerd heeft, dat varianten uit de nazit per definitie incorrect zijn. Hij geeft dus eigenlijk aan dat de tekstzet zelf verreweg het sterkste was. **18...Td7 19.f5!!** Een fantastisch concept, dat Nijenhuis al eerder in 1988 op het bord had tegen Jos ten Hacken in de Interne van MEMO, de voorloper van EUWE. Nijenhuis gaf al tijdens die partij toe - aan zijn vrienden die hem daarop wezen - dat hij daar niet zijn voordeel mee kon doen, aangezien hij zich van die partij niets meer kon herinneren. Het toont het volstrekt authentieke aan de stijl van Nijenhuis: er zijn bar weinig schaakspelers die voortschrijdend inzicht als zwaktebod beschouwen. **19...gxf5** Maar ik ken de partij Nijenhuis-Ten Hacken wel en heb daarin een duivelse versterking voor zwart voorbereid. Al 20 jaar

hield ik dit nieuwtje onder de pet, zoals in het beroemde geval van Pillsbury-Lasker. Zal ik er nu dan eindelijk de kans voor krijgen? **20.Pg5!** Heel even werken de witte dame en paard, hoewel ver weg van elkaar, prachtig samen! Deze vernietigende aanvalscmbi dame/paard is door Nijenhuis de 'FUCKING BAD EVIL' genoemd. **20...Tda7 21.exf5 Ta3 22.fxe6!** Als het spreekwoordelijke mes door de boter. Zie diagram 1.

diagram 1

22...Txb3 22...Lxe6= geeft Nijenhuis zelf als beter. Het zou wel eens kunnen zijn dat het nemen van de dame de op TWEE na beste zet is, want Arne Moll geeft ook nog het sterke **22...f6** 23.Dd1 fxf5 24.Lxg5 Pg6 25.Tc1 Lb7 26.Tf7 Pge5 27.Df1! Pxf7

28.Dxf7+ Kh8 29.Lh6 Tg8 30.Lxg7+ Txg7 31.Df8+ Tg8 32.Df6+ Tg7 33.e7 met gewonnen stelling. **23.exf7+ Kh8 24.f8D+ Lxf8 25.Txf8+ Kg7 26.Tbf1?! Sterker was 26. Tf7+ Kg8 27.Tbf1** omdat dan 27...Pe5 beantwoord kan worden met 28.Txe7. **26...Lf5!** De stelling na 26...Pe5! is inclusief de bijbehorende varianten die Nijenhuis na de partij in 1988 publiceerde, in een gouden buis meegegaan met de onbemande ruimtereis naar Mars. **27.Tf7+ Kg8 28.T7xf5 Txd3!** Zie diagram 2.

diagram 2

En daar is dan mijn nieuwtje, dat ik al die jaren in portefeuille hield. **28...Tb2?** 29.Tf7 Txd2 30.Pe6 Db8 31.Lc4 Pg6 32.Lxc6? Txe2 33.Lxa8?? Dxa8+ 34.Kg1 Dg2# 0-1 was Nijenhuis-Ten Hacken,J/ MEMO 1988. **29.Pf4!!** Het lijkt dat wit koste wat kost voor activiteit gaat, maar wie Nijenhuis kent, weet dat deze het COÖRDINATIE noemt. Niet de hoeveelheid van stukken is van belang, maar de harmonische coördinatie ertussen. **29...Txd2** Hoe levensgevaarlijk de stelling is blijkt uit **29...Pxf5** 30.Pxd3 Pe3?! 31.Lxe3 dxe3 32.Ld5+

Kg7 33.h4! En wit staat zo goed als gewonnen. Dit alles is niet door Nijenhuis gezien, maar wel vermoed, terwijl hij, zoals hij het zelf uitdrukt,

'Dit alles is niet door Nijenhuis gezien, maar wel vermoed.'

'ROERDE' in de stelling. **30.Pd5! Pxf5** 30...Pxd5 31.Lxd5+ en met een stuk voor de dame heeft wit een mataanval: 31...Kh8 32.Tf8+ Txf8 33.Txf8+ Kg7 34.Pe6+ Kg6 35.Le4+ Kh5 36.Tf5+ Kh6 37.Tf6+ Kh5 38.Lf3#. **31.Pxb6 Txxg2 32.Pxa8** Al decennia lang wordt bij MEMO, EUWE en nu ook bij Caissa het slaan door een paard van een toren op het hoekveld het 'OPHALEN VAN EEN MUD AARDAPPELEN' genoemd. Ook deze term komt van Nijenhuis, die hem in vele nachtelijke Traxler-analyses heeft geïntroduceerd. **32... Pe3 33.Pe6 Txxh2+ 34.Kxxh2 Pxf1+ 35.Kg2** Omstanders verzekeren, dat zij Nijenhuis op dit moment zachtjes aan het bord horen zingen: 'Er hangt een paardeneindspel aan de muur.' Voor een bioloog als Nijenhuis is een vierpaardeneindspel een kolfje naar zijn hand. **35...Pe3+** Er volgt nu in vliegende tijdnood een verbijsterend concours hippique, waarbij de tien-duizenden potjes op de

internetsite FICS gespeeld zich voor Nijenhuis uitbetalen. **36.Kf3 Pf5 37.Pac7 Pd6 38.Pd5 Kf7 39.Pec7 h5 40.Kg2 Pf5?** Waarom geeft zwart een pion weg? **41.Pxb5** Zie diagram 3.

diagram 3

Hier was de tijdnood voorbij. Beide spelers nemen even de tijd om de stelling in zich op te nemen. De zwartspeler zit er doorheen en meent zich een grapje te kunnen veroorloven, en remise te kunnen forceren door middel van. **41...Pxxg3?** Het vraagteken staat voor de arrogantie. **42.Kxxg3 Pxb4?** En dit vraagteken voor de ignorantie. **43.Pxb4** Want twee paarden kunnen toch niet mat zetten? Maar dan hebben ze toch buiten Nijenhuis gerekend! **43...Kg6?** Dit is pas de echte fout. Zwart moet onmiddellijk zijn d-pion opspelen, maar de ongelukkige is zich nog van geen kwaad bewust. **44.Pd3 h4+ 45.Kxxh4 Kf5 46.Pd6+ Ke6 47.Pc4 Kd5 48.Pcb2 Ke4 49.Kg3 Ke3 50.Kg2 Ke4 51.Kf1 Kf3 52.Pd1 Ke4 53.P1f2+ Kf3 54.Ke1** In de nu volgende voorbeeldige winstvoering van Nijenhuis volgt deze nauw-

gezet een analyse van Donner, die op zijn beurt weer reageert op het eindspel Bobotsov-Bohatirchuk uit Amsterdam 1954. **54...Ke3 55.Kd1 Kf3 56.Kd2 Kg2** Merk op dat de zwarte koning over 47 zetten weer terug is op dit veld; alleen heeft de witte koning hem dan intussen van de andere kant te pakken. **57.Ke2 Kg3 58.Pe4+ Kg4 59.Kf2 Kf5 60.Kf3 Ke6 61.Kf4 Kd5 62.Pd2!** Wit heeft een voorlopig ideale positie bereikt, die men goed dient te memoreren: de positie van de ELKAAR OPZITTENDE PAARDEN! Ook dit begrip zou van Nijenhuis kunnen zijn.

'Soms weet ik het niet: Heeft Nijenhuis dit gezegd of juist Donner?'

Of van Donner. Soms weet ik het niet: Heeft Nijenhuis dit gezegd of juist Donner? **62... Ke6 63.Ke4 Kf6** De zwarte koning moet kiezen, zodat hij dat van nu af voortdurend moet doen. De grote Troitski laat zwart steeds de langst-durende verdediging kiezen. Voorlopig poogt de verdedigende monarch zich te handhaven op de lijnen en rijen rondom h8. **64.Kd5 Kf5 65.Kd6 Kf6 66.Kd7 Kf5 67.Ke7 Kg6 68.Ke6**

Kg5 69.Ke5 Kg6 Zwart moet zorgen zoveel mogelijk uit de tang van de beide paarden te blijven. **70.Pe4!** De greep waarin de zwarte koning thans genomen wordt heet een 'diagonale positie van de tweede orde'. **70...Kg7 71.Pg5 Kg6 72.Pe6 Kf7 73.Pef4 Ke7** In de genoemde partij met Bobotsov maakte Bohatirchuk de ernstige fout zich niet op tijd uit de hoek van h8 te verwijderen. **74.Pg6+** Van alle wendingen in dit boeiende eindspel is dit schaak het belangrijkste: het 'HENRYSCHE ZIJSCHAAK', genoemd naar O.D. Henry uit New York, die in het eind van de 19e eeuw een groot kenner van dit eindspel was. Als er een begrip is dat ik van Nijenhuis geleerd heb, dan is het het Henrysche zijschaak. Iedere nachtelijke mail van Nijenhuis, niet zelden in kennelijke staat geconcipeerd, ervaar ik als het Henrysche zijschaak: een frivole danspas, een denksprong, een kwinkslag onder de gordel. **74...Kd7 75.Kd5 Kc7 76.Pge5 Kb6 77.Pc4+ Kc7 78.Ke5 Kd7 79.Kf6 Kc7 80.Ke7 Kc6 81.Ke6 Kc7 82.Pce5** Voor wie zou vragen wat wit nu eigenlijk is opgeschoten, dit: de zwarte koning is zo ver mogelijk verwijderd van het witte blokkadepaard. **82...Kb6 83.Kd5 Ka5 84.Kc4 Kb6 85.Kb4 Kb7 86.Kb5 Kc7 87.Kc5 Kd8 88.Kd6 Ke8 89.Pg4! Kf7 90.Kd7 Kg7 91.Ke7 Kg6** Om nu niet in de zone van h8 te worden

matgezet zal de zwarte koning, achtervolgd door de witte, naar h1 moeten vluchten. **92.Ke6 Kg5 93.Pge5 Kh5 94.Kf6 Kh6 95.Pg4+** Opnieuw het Henrysche zijschaak. Nijenhuis voert hier een perfecte paardenkür uit. **95...Kh5 96.Kf5 Kh4 97.Pf6 Kh3 98.Ke5 Kg3 99.Ke4 Kh4 100.Kf4 Kh3 101.Pe4 Kh4 102.Pg3 Kh3 103.Pf5** Thans is de zwarte koning definitief in de zone van h1 ingekerkerd. De laatste fase zal over tien zetten beginnen. **103...Kg2 104.Kg4 Kh2 105.Ph4 Kg1 106.Kg3 Kf1 107.Kf3** Eigenlijk is er de laatste 50 zetten niets veranderd, alleen de koningen zijn van plaats gewisseld. **107...Kg1 108.Pg2 Kh2 109.Pgf4 Kg1 110.Ke2 Kh2 111.Kf2 Kh1 112.Pe5!** Zie diagram 4.

diagram 4

Nijenhuis heeft aan het eind nog de puf om Donner te verbeteren. Donner geeft hier aan (zie De Koning p.235) dat wit nog nauwkeurig moet spelen en geeft deze variant: **112.Ph3 Kh2 113.Pg5 Kh1 114.Pe1 d3 115.Pef3 d2 116.Pe4 d1P+ 117.Kg3 Pf2 118.Pxf2#. 112...d3 113.Pg4**

d2 114.Pe2 d1P+ 115.Kg3 Pb2 116.Pf2# 1-0.

En bij deze wil ik, mede namens Arne Moll, Rob Witt en Paul Janse die ademloos zullen toekijken terwijl ik zo door Nijenhuis word opgebracht, het gevoel overbrengen dat ons daar in dat clubklokaaltje van Caissa overvalt: dat dit de beste partij is van de laatste twintig jaar.

Groeten uit Praag

door Kristyna Stodolova

Vorig seizoen liep er bij Caissa ineens een bevallige verschijning uit het voormalige Oostblok rond - Kristyna, een studente Wiskunde uit Tsjechië. Ze is helaas alweer vertrokken, maar niet zonder ons via onderstaande brief te vertellen over haar ervaringen bij Caissa. 'I promise to jump on a table and scream next time!'

Dear chess players of Caissa,

I would like to write a few words about my experiences at your club. Well, I studied at VU from February until July. Since chess is my big hobby, I decided to find a club where I could play and meet Dutch people.

I will never forget my first time there. I knew the club meets every Tuesday and I had the address, but I couldn't find the place, looking for it on the other side of the street. Fortunately, I met people who showed me where it was. - Really, I hadn't noticed the big house before!

It was 19:40 ("I am in time!") when I asked the people standing outside if I could play there that evening. They surprised me with "No..." ("Oops! What do you mean?") "...not tonight..." ("Pity! Why?") "...There is a party here tonight...100 years old..." ("Oh, my poor English! Did I hear correctly that somebody celebrated that many years?").

I was very happy when Hugo asked me to stay and Rik started to talk to me and offered to play some fast chess. I felt a deep reverence for the 100-year-old Prof. Johan van Hulst and enjoyed the ambience, all the speeches full of jokes (which I didn't understand at all), a man in clogs, a mouse running across the hall. Then we drank some wine and beer and I played some more chess with other guys. Then, a pub and another pub... After Henk-Jan had shown me the way and I was cycling back home, I felt it had been the best possible way to start my "Caissa-life" like this (although I lost all the games that evening).

So I visited Caissa every Tuesday after that, met some new people, had fun and learnt about some habits which differ from Czech habits. For example, to offer/accept a drink to/from my opponent or not to undersign the score sheet after a game. It was also nice to meet Branko, who speaks my language... I became a member of the club and took part in a teamcompetition. A short story about that follows.

I also visited the Max Euwe Centrum. I came to the Max Euweplein and was watching a game being played with the big pieces when Diederik invited me to play a game with his chess set. I beat him and then I beat his friend. ("Oh, maybe I shouldn't have!"). Fortunately, his other friend beat me. ("Ooff, it's okay now! He is quite strong.") A few days later, I played in a team match, in de Laurierboom. My problem is that I don't usually remember people who I've

only met once. When I entered the pub, I was lost. ("Who is from my team?") Only one guy looked familiar to me. ("Well, he must be from Caissa!") Imagine my surprise when our captain told me where to sit and that guy sat down opposite of me! It was Steve, the one who beat me at the Max Euweplein. I won that evening. We also faced each other later, during the Oranje snelschaaktoernooi. Thanks to him I also found my way to the chess shop "Het Paard" and bought a nice card game there.

Time passed quickly... A school tournament, excellently organized by Robert Jan. Caissa's 60-year jubilee with a varied programme, well-prepared by Eric and others, big chess, condi-chess, simultaneous chess, great food. The Kroegloperstoernooi, thanks to Mark who persuaded me to go there, Tomas to be my partner, and Farhad to buy a beer for me and Anton and then disappear...

Once, around midnight at a club night, we were playing fast games and others were talking at the bar. Suddenly - silence. ("Why did they stop talking?") I looked around and saw everyone watching a mouse that was approaching me. I stamped and the mouse ran away. That must have been a disappointment. But I promise to jump on a table and scream next time!

So, see you again, guys! Thanks to all of you who talked to me, gave some advice or showed me where to go in and around Amsterdam or helped me with things. And don't forget that Caissa is your treasure! And all of you who take care of her and are responsible for creating the pleasant atmosphere are very nice.

Your Kristyna

SCHAAKSTUDIES

De oplossingen van deze schaakproblemen staan op pagina 44

1. Wit speelt en maakt remise

2. Wit speelt en wint

3. Wit speelt en wint

4. Wit speelt en wint

Max's hat

door Eric Coppoolse en
A.T. (Allan Tudor) Gaudkroger

*U bent aan het schaken, geconcentreerd, genie-
tend van de stilte. Het volgende moment schrikt u
zich een hoedje, want luid klinkt het door de zaal:
“WELL PLAYED!!!”. Nog nauwelijks bekomen van
de schrik is het even later weer raak: “DO YOU
WANT TO PLAY ANOTHER GAME!!!?”*

Doordringende blauwe ogen

Dit had u kunnen overkomen in Huize Lydia, op een dinsdagavond in het afgelopen voorjaar. Een oude man kwam die avond de speelzaal binnen, in het gezelschap van een jongere man. De oude man had een doorleefd gezicht met met doordringende blauwe ogen. De jongere man deed het woord: of zijn vader hier een partijtje schaak kon spelen?

Opmerkelijk verhaal

Aan de bar vertelde de oude man me op luide toon - hij bleek zeer hardhorend - dat hij uit Zimbabwe kwam. Met dank aan dictator Mugabe was dat mooie land nu in ernstig verval geraakt, en hij had moeten vluchten. Maar in gelukkiger tijden had hij daar jaren bij een schaakclub gespeeld en niemand minder dan Max Euwe ontmoet! Waarschijnlijk in 1975 toen Euwe als FIDE-president een rondreis van een maand door

Afrika maakte.

De week daarop kwam de oude heer weer langs - voor de laatste keer. Hij zou die week doorreizen naar Engeland om daar bij familie te gaan wonen. Maar voor hij Huize Lydia verliet gaf hij me een vel papier met het volgende opmerkelijke verhaal.

Max's hat

“I was a member of the Harare (formerly Salisbury) chess club in Zimbabwe (formerly Rhodesia) for the past 60 years up until my return to Europe in January this year. I remember the occasion when a member mentioned that he had Max Euwe, a Dutch Grand Master, staying with him and Max had expressed an interest in playing a game or two with some of the locals. The Club Committee thought about this and then organised a special event for Max. He was invited to come along on Saturday afternoon and play 25 of the members simultaneously.

I went along to watch the fun and was most impressed to see that Max only stopped long enough at each table to make a move and then moved on to the next table. The result was that he had 24 wins and one draw!”

Blindfolded

“It was during drinks at the Club bar afterwards that he offered to play 4 opponents whilst blindfolded, and this was set for the next day, Sunday. Again I went along to watch the fun, and fun it was as Max was sat there blindfolded and 4 members were crouched over their chess boards in deep thought. The thinking didn't do them much good as Max won all 4 games. What a player! Up to my leaving the Harare Chess Club due to being transferred from Harare some 4 or 5 years after Max Euwe's visit, the club had an annual tournament for Max's hat, which he had inadvertently left behind.”

Vlnr Karol Lesman, Mirjam Klijnkramer, Eddy Leuw;
Jan Timmerman en André Timmer hadden deze avond geen dienst

Wankele schreden op een glibberig pad een verslag en een vooruitzicht

door Ed Leuw

Zo tegen het eind van het vorige schaakseizoen werden de berichten over hoe het in het nieuwe seizoen nu verder zou moeten met de indeling steeds alarmerender. De vaste indelers van vorig jaar, Cas Zwaneveld, Nils de Rijk en Rob Ritzema, hadden allen laten weten er mee te willen ophouden. Begrijpelijk, ze hadden het jarenlang gedaan, altijd paraat, geen wanklank, misschien de ranglijst etc. een beetje laat op de website, maar verder alles vlekkeloos, zonder fouten of paniekerige improvisaties op de speelavond. Hoe anders zou dat nog gaan worden, maar daarover later meer.

Hugo mij daar in de wandelgangen deelgenoot van maakte nam ik de beslissing die ik, wellicht net als een aantal clubgenoten, nog wel eens zou gaan betreuren. Ik bood aan om een deel van het werk te gaan doen, verwerking van de uitslagen en rapportage op de website.

*'Geen vage
toezeggingen
meer ...'*

Het werd in dank aanvaard. Na de zomer op de jaarvergadering brak het uur der waarheid aan. Geen vage toezeggingen meer, maar vaste afspraken waren nodig en duidelijkheid over wie er wanneer wat zou gaan doen. Het steekt allemaal nauw,

zoveel begrepen we wel. Een avond niet tijdig twee indelers aan tafel en een bijgewerkte computer op tafel en er valt geen interne competitie te spelen. Een waar schrikbeeld. Maar goed, nadat tijdens de jaarvergadering lange stiltes waren gevallen volgend op de vraag wie er wilde gaan indelen, meldden zich uiteindelijk wel zo'n stuk of zeven leden, die wel iets wilden doen, maar zeker niet elke dinsdagavond. Zoveel kandidaat-indelers en nog zoveel onduidelijkheid vraagt natuurlijk om enige coördinatie. Na weer een lange stilte heb ik daar toen ook maar mijn vinger voor opgestoken, samen met Robert Kikkert.

14

☒ Schrikbeeld

Toen de ongerustheid over hoe nu verder steeds luider begon te klinken en ook

☒ Stokoude Heks

De eerste ronde van de interne werd met hulp van Nils de Rijk handmatig

ingedeeld. Voor de tweede ronde moest ons stokoude DOS-programma 'Heks' de klus klaren. Cas had het programma voor het nieuwe seizoen startklaar gemaakt. Helaas was ik net als alle andere leden van de proviso-ri- sche groep indelers tot dan toe geheel onkundig van het gebruik of zelfs maar het bestaan van dit indelingspro-gramma. Bovendien bleek al spoedig dat de Caissalaptop onder mijn vingers hardne- kig weigerde op te starten. Later liet Nils zien hoe men met subtiële manipulatie van de aanzetknop het beest aan de praat kan krijgen, de magic touch. Helaas is dat mij nooit gelukt. Gelukkig had ik zelf nog een reservelaptopje dat wel aan zijn baas wilde gehoorzamen en dat we tot de Caissalaptop konden promo- veren.

*'Na het opstar-
ten verscheen een
ontmoedigend
uitzicht op een
piepklein dos-
venstertje.'*

Na het opstarten van Heks verscheen een ontmoedigend uitzicht op een piepklein dos-venstertje, uitsluitend met het toetsenbord te bedienen.

Als verwende gebruiker van inmiddels veel mensvriende-lijker programma's kon ik er werkelijk geen kant mee op. (Vergelijk dit met een heden- daagse automobilist die in een auto uit de vroege jaren 50 stapt waarin men om van een hogere naar een lagere versnelling te gaan moet dubbelclutchen: ontkoppelen, versnelling naar de vrijstand, tussengas geven, koppeling op laten komen, opnieuw ontkoppelen, versnelling verder omlaag.) Wat dit betreft, het oude DOS- programma is inmiddels zo antiek dat het met 64-bits hardware al helemaal niet meer kan worden gebruikt. Inmiddels was het vrijdag en een paar dagen later zou er echt moeten worden inge- deeld. Tijd dus voor een noodmaatregel in de vorm van het gratis van de KNSB- site te downloaden indelings- programma 'Sevilla'. Een ware verademing na alle ontmoedi- gende ervaringen met onze Heks. Installeert als een zonnetje, is gebruiksvriende- lijk en inzichtelijk. Niks meer te dubbelclutchen. We (Jan Timmerman, André Timmer, Karol Lesman en ik) hebben er, met een enkele onvermij- delijke aanpassing, zonder al te veel problemen tot en met ronde vijf goed mee kunnen werken.

■ Chirurgische ingreep

Maar waarom, ik hoor het u vragen, dan toch maar weer

terug naar onze oude Heks? Belangrijke reden was dat we met Sevilla wel aardig konden indelen, maar dat we met dit programma niet zomaar konden communiceren met de website. Jeanne Potters legde in een reactie op de website doeltreffend de vinger op de wonde: "De standen mis ik. Of lukt dat niet meer met de nieuwe interne wedstrijdleader(s)?"

*'Of lukt dat niet
meer met de
nieuwe interne
wedstrijdleader(s)?'*

Ondanks haar barse voorko- men blijkt het indelingspro- gramma, de oude Heks, toch heel wat verborgen kwalitei- ten te hebben. Zeker na de deskundige instructie die we, rijkelijk laat, maar alla, van Cas en Sander Tigelaar kregen, raakten wij daar ook van overtuigd. Ze liggen voornamelijk in het feit dat het programma in de vorige eeuw door Vincent Steemers (broer van donateur Stefan) speciaal voor Caissa is ge- bouwd. Dat wil zeggen dat alle door Caissa gehanteerde regels voor de indeling en waardering, de elo-groepen en de grotendeels geautomati- seerde communicatie met de website er keurig in zitten. De charmes van Heks leer je pas kennen als je veel aan-

dacht aan haar hebt besteed en haar nauwkeurig hebt leren bespelen, zoveel moet ik nu wel toegeven; overigens zonder daarmee te willen beweren dat zij geen gehei-

*Nukkig is ze
nog steeds'*

men meer voor me heeft. Nukkig is ze nog steeds, correcties achteraf en die waren helaas nogal eens nodig, zijn om ondoorgronddelijke redenen soms wel, maar vaak ook niet in het programma uit te voeren. In het laatste geval moeten noodmaatregelen worden genomen, een soort chirurgische ingreep in de normaal voor computergebruikers geheel verboden datafile, de *heks.dat* geheten. Elke ontbrekende of verkeerd geplaatste punt, komma of spatie zal daar tot regelrechte rampen leiden. Ik citeer Dennis Breuker die zich met Cas Zwaneveld in een weekend met dit klusje heeft bezig gehouden:

“Na een uur debuggen ben ik er achter. Mijn scriptje is natuurlijk (abum) goed. Mijn programma gaat er wel vanuit dat de aangeleverde heks.dat goed in elkaar zit. Als jullie mij een heks.dat geven die corrupt is, dan werkt het niet. Zie Boudewijn Thewissen, ronde 12. Daar ontbreekt een spatie.”

■ Snel doorlopen

Dit over het vallen en opstaan in de laatste drie maanden. Inmiddels zijn we zover dat we nu een schone en geheel bijgewerkte ranglijst hebben, inclusief de tot ronde 12 nog achterstallige waardering voor extern gespeelde partijen. Achter de tafel bij het indelen gebeurt er nog wel eens een ongelukje. Als vijf mensen door elkaar roepen dat ze er zijn en dan snel doorlopen wil het wel eens fout gaan, zeker als er op het zelfde moment ook nog druk telefonisch wordt aangemeld. Ik zou iedere aanmelder zeer aanraden om zich er zelf even van te vergewissen dat zijn/haar aanwezigheid op de presentielijst wordt genoteerd. En hoe zou het op langere termijn nu verder moeten? De tijdige aanwezigheid van minimaal twee indelers op de speelavond is een eerste vereiste. Gelukkig is dit de afgelopen periode, dankzij André Timmer, Karol Lesman, Jan Timmerman en sinds kort Mirjam Klijnkramer, altijd

zijn om deze klus zo nu en dan over te nemen. Goede coördinatie van de aanwezigheid van indelers op de clubavond is essentieel. Wat betreft de techniek van de indeling wil ik er toch zeer voor pleiten dat er nu echt werk wordt gemaakt van het inzetten van een gebruiksvriendelijk en inzichtelijk eigentijds Windowsprogramma. Grote voordeel daarvan zal zijn dat het indelen en verwerken een veel eenvoudiger en meer foolproof klus zal worden waar veel meer mensen (ook minder ict-adepten dus) dan nu met Heks makkelijk in kunnen stappen. Hoog tijd voor het instellen van een werkgroepje dat zich hiermee gaat bezighouden.

*‘We mogen er op
vertrouwen dat
dit zo blijft.’*

goed gegaan. We mogen er op vertrouwen dat dit zo blijft, zeker als meer leden bereid

Partij van de maand

door Eric Coppoolse

De Partij van de Maand wordt geselecteerd uit de partijen die als 'Partij van de Week' al op onze website zijn gepubliceerd. De partijen worden beoordeeld op originaliteit, esthetiek, commentaar, moed en spanning. Het gaat dus nadrukkelijk niet om de objectieve kwaliteit van de partij.

De bij voorbaat kanslozen

Voor de vorm laten we de concurrentie kort de revue passeren, als voorgerecht - of nee, dat doet geen recht aan de verhoudingen - als tafelkleed, servet, druijkaars... sfeerverhogend, maar niet meer dan een omljsting van het hoofdgerecht. We beginnen met tafelkleed Coen. Het betreft een veegpartij tegen Ger Kemper met een dame in hoge nood, zie diagram 1.

diagram 1

Zwart speelde in arren moede **15...Dxa1**, maar verloor natuurlijk kansloos.

Servet Enrico deed weer van zich spreken door IM Eelke

Wiersma overtuigend te verslaan in een Koningsindier, hoewel Fritz nog wel wat kanttekeningen had. In diagram 2 maakte Enrico het uit met **31.Dxd8** en de a-pion loopt door.

diagram 2

Drujkaars Frans Oranje tenslotte boekte zijn eerste overwinning op René Lasschuit. Frans won een stuk met een

diagram 3

leuk onderste-rij motief, zie diagram 3.

René heeft net **21.Tac1** gespeeld, en wordt nu onaangenaam verrast door **21...exf3!** met stukwinst voor zwart.

De winnaar

Zelden is de keus voor de Partij van de Maand zo makkelijk geweest. Het is zelfs jammer dat er niet meer concurrentie was; dat had de ster van deze partij alleen meer doen stralen. Want wat een partij is het! Hij is alleen in sub- en superlatieven te beschrijven, in beeldspraak en stomheid; dit is het verhaal van de bittere strijd van Witte en Zwarte Daan. Op een gedenkwaardige dinsdag eind oktober treden ze tegen elkaar aan tegen de onheilspellende achtergrond van de Schotse Hooglanden. In de stromende regen vindt het gevecht plaats; het zwaardgekleter wordt gesmoord in de zuigende modder, bloed vermengt zich met het water uit de zwarte hemel. De legers zijn met alle macht in de aanval, de

bevelhebbers blijven achter, slechts beschermd door enkele trouwe lijfwachten. Plotseling verlicht een bliksemschicht het strijdtoneel, en twee spionnen van Witte Daan zien de zwarte monarch scherp uitgelicht staan op een verhoging vlak voor zich. Het is nu of nooit! Voor koning en vaderland werpen ze zich op de zwarte lijfwachten, zonder hoop terug te keren. Maar de definitieve bres is geslagen, en Zwarte Daan staat eenzaam op zijn verhoging, verlamd door de plotselinge gewaarwording van zijn kwetsbaarheid. Vanuit de witte torens wordt aangelegd, de volgende bliksemflits zal het einde betekenen...

In schaaktermen klinkt het wat prozaïscher, maar de ware schaakliefhebber heeft aan weinig woorden genoeg om te weten dat het gaat om een partij uit duizenden: Schots, tegengestelde rokades, een dubbel loperoffer, opgave... orgasme (geestelijk, vanzelfsprekend). Witte Daan, a.k.a. Daan in 't Veld, de fles wijn en eeuwige roem zijn voor jou!

Daan in 't Veld - Daan Zult,
Caissa intern, 25 oktober 2011

1.e4 e5 2.Nf3 Nc6 3.d4
exd4 4.Nxd4 Nf6 5.Nxc6
bxc6 6.e5 Qe7 7.Qe2 Nd5
8.c4 Nb6 9.Nc3 Qe6
10.Qe4 Bb4 11.Bd2 a5?! De
hoofdvariant gaat verder met

11...Ba6 12.b3 Bxc3 13.Bxc3
d5 en nu kan niet en passant
genomen worden omdat de
dame ongedekt staat. 14.Qh4
dxc4 12.**Bd3 Ba6 13.b3 d5**
14.**exd6 cxd6 15.O-O-O**
Hier begint het spektakel. Ik
dacht een plusje te hebben
vanwege de betere structuur
en de inactieve Zwarte stukken
op de damevleugel. Zwart
moet toch wel dames ruilen?
Na d5 volgt Dd4 met dreigin-
gen op b6, g7 en e1. 15...**d5**
16.**Qd4** Dit had Zwart
gemist, hoewel 16.Qh4! nog
beter was: beide rokades
worden nu tegengehouden,
terwijl Te1 nog steeds dreigt.
Na 16...Be7 17.Qd4 alsnog
17...c5 18.Qxg7 Bf6 19.Qg3
en Zwart is diep in de
problemen. 16...**O-O!** Een
verrassing, aangezien ik dacht
dat Dxb6 of anders eerst
The1 en dan Dxb6 wel
winnend zou zijn. 17.**Rhe1**
Na 17.Qxb6 dxc4 schatten
wij tijdens de analyse in dat
Wit het niet kan houden met
de verzwakte koningsstelling.
Het gaat over de b-lijn en de
diagonalen c1-a3 en b1-h7
gebeuren. 17...**Qd6 18.Be3!?**
Houdt dxc4 tegen, en

daarmee de Zwarte stukken
passief. 18...**Qb8?!** Nu is ook
het laatste actieve Zwarte stuk
van de damevleugel verdwe-
nen. 19.**Bh6!** Zie diagram 4.
'Elke keer dat ik naar jullie
stelling keek, was het weer
ingewikkelder dan de vorige
keer.' 19...**f6** Enige zet. 20.**c5**
Brengt Te7 in de stelling. 20...
Qxh2? Opnieuw een verras-
sende wending, maar nu wel
de laatste. 21.**Bxh7+! Kh8**
22.**Bxg7+!**, zie diagram 5.

diagram 5

Zwart rest niets anders dan
opgave. 1-0.

diagram 4

Van de jeugdleiders

door Jan van der Pouw en Robert Jan Schaper

De eerste helft van de jeugdcompetitie, het herfstkampioenschap, zit erop met Martijn als herfstkampioen. Hij zal in mei in een tweestrijd met de lentekampioen uitmaken wie algemeen jeugdkampioen van Caissa wordt.

Martijn was de meest constante speler die zo zijn punten bij elkaar sprokkelde; hoewel in eerste instantie Felix de onbetwiste kampioen leek te worden. Na tien speelronden stond hij fier bovenaan, maar toen kwam er de klad in en na drie verliespartijen was de schade te groot om nog te herstellen. Ondanks winst op Martijn in de laatste ronde moest hij genoegen nemen met de tweede plaats.

Philip kwam in het begin wat moeilijk op gang maar was ook kandidaat om de eerste plaats te bereiken. Uiteindelijk eindigde hij op de derde plaats. Elias speelde vrij constant en wist een verdienstelijke vierde plaats te bereiken.

▣ Verrassingen

Verrassend waren de nieuwkomers Luuk, Yoshi en Tijke die met resp. de 8e, 13e en 14e plaats goed eindigden. Beste meisje was Elena, die op de tiende plaats eindigde. De prijsuitreiking vond plaats op dinsdag 20 december jl.

Voor de volledige uitslagen en eindstand en ook voor de externe jeugdcompetitie (Caissa 1 speelt in klasse C2) en de Grand Prix-cyclus, zie de website. Op 10 januari volgend jaar begint de lentecompetitie. Iedereen begint weer op nul. Volgend jaar gaat natuurlijk ook de laddercompetitie weer verder; voorlopig staat Martijn op de eerste plaats, Felix op de tweede en Elias op de derde plaats. Alle behaalde punten blijven behouden en ook in de vakantie gespeelde partijen, zoals bijvoorbeeld het Fisher-Randomtoernooi en de simultaan tegen de leraren leveren punten op. Alles is nog mogelijk.

Felix, Philip en Martijn, de medaillewinnaars van de herfstcompetitie

Leon, Floris en Dante

Notatiewedstrijd

Op 20 december was er ook een notatiewedstrijd in twee categorieën: kinderen die nog niet kunnen schrijven en kinderen die wel kunnen schrijven. Winnaar in de eerste categorie was Leon, die een fraaie tekening gemaakt had op zijn notatieblaadje. Maar ook de andere 2 deelnemers in deze categorie, Floris en Dante, kregen een chocoladekerstman.

In de sterk bezette schrijverscategorie won Francesca de eerste prijs. Dat was een grote dikke chocoladekerstman. Kilian werd tweede en kreeg een kleinere maar met een kleuriger uiterlijk. Tijke pakte de derde plek: een kerstman van witte chocola. De rest van de kinderen en de trainers gingen naar huis met een chocoladeletter. In het totaal is er zo'n 6,5 kilo chocola uitgedeeld.

Robert Jan reikt de prijzen uit aan Francesca, Kilian en Tijke

Als je dit leest is het nieuwe jaar al begonnen, maar voor de rest van 2012: Gelukkig Nieuwjaar!

Gesprek met Elena

door Wim Suyderhoud

Het charmantste lid van onze schaakvereniging is zonder twijfel Elena. Waar om half acht op dinsdagavond de meeste jeugdleden regelmatig hun zitplaats verlaten om zich te mengen in het kabaal van de benedenzaal van Huize Lydia, zit zij stil en geconcentreerd aan het bord, de grote ogen onafgebroken op de stukken gericht. Ik heb toestemming van haar vader, senior-lid Johan Vogelaar, voor een interview. Maar wil zij dat zelf wel? Ik wacht ongeduldig op het moment dat ik haar kan storen.

Er is een wedstrijd gaande. De opdracht van de les van vandaag is zetten noteren. Elena doet dat heel precies, maar vergeet soms haar klok in te drukken. Uiteindelijk blijkt ze nog net genoeg tijd te hebben om haar tegenstander op de onderste rij mat te zetten met dame en toren. Een interview? Zij zoekt even de blik van haar

vader. Die knikt. Gretig knikt zij ook. "Ja hoor, ik ken CaissaNieuws. We hebben het thuis. Het lijkt me leuk om erin te komen."

Hoe oud ben je?

'Ik ben negen en ik schaak... Pap, hoe lang schaak ik al? ... al drie jaar.'

Van wie heb je schaken geleerd?

'Van mijn vader. Hij kan het heel goed, maar toch versla ik hem best wel vaak. Mijn moeder kan ook schaken, maar zij doet het nu nooit meer. Ik weet eigenlijk niet waarom niet.'

Hoe kwam je bij de club terecht?

'Mijn vader nam me een keer mee. Ik vond het meteen leuk, want je kunt spelen tegen heel veel verschillende kinderen en het is er altijd gezellig.'

Kun je ook schaken op school?

'Er is geen schaken op school meer. Het was er wel, maar er waren niet genoeg kinderen die meededen.'

Hoe goed wil je worden met schaken?

'Ik ben bij Stap 3, maar ik werk er niet elke dag aan. Ik speel liever partijtjes. Ik vind het leuk om iemand mat te zetten. Dat kan ik al op veel manieren. Als ik 10 ben, wil ik bij Stap 6 zijn.'

Vader en dochter poseren voor CN

Inmiddels is het gebouw gevuld geraakt met de senioren die komen voor ronde A15 van de interne competitie. Wij nemen nog even de tijd voor een foto met papa. Daarna krijg ik een hand en gaat ze haar eigen weg. Ik kijk toe hoe zij vol zelfvertrouwen door de menigte van reuzen naar de uitgang loopt. In harmonie met de omgeving.

Cartoonontime!

Regenschaak

Deze cartoon is van een bekende tekenaar. Maar het liefst zien we een tekening van jou! Het hoeft niet mooi te zijn.

Of grappig. Probeer maar eens wat! Geef je tekening aan je schaaktrainer, of aan Jan. Maar zeg er wel bij dat het voor Caissa-Nieuws is!

Lucas van Leyden: 'De schaakspelers'

door *Angelo Spiler*

Een schilderij met een schaakbord er op, altijd goed. Maar dit kleine olieverfschilderij op een houten paneel van 27 x 35 cm van Lucas van Leyden (1494-1533) is anders dan anders en heet 'De schaakspelers' (1508). Wat opvalt is het ontbreken van enig perspectiefisch inzicht, de gelaten gezichten, een vrouw als speler en dan natuurlijk dat rare schaakbord! Niet 8 x 8 maar 12 x 8 velden. En de stukken zien er ook gek uit.

❖ Verleidings- elementen

We mogen Lucas niet al te zwaar bekritisseren over zijn weergave van de personages en bord, want perspectiefisch tekenen was toen nog nauwelijks bekend en hij was bij

zijn creatie pas 14 jaar! In de wetenschappelijke literatuur wordt uitgeweid over de mogelijke verleidingselementen en de strijd der seksen die aan bod komen in dit schilderij, maar persoonlijk heb ik mijn twijfels over

dergelijke arty beweringen. Zien we hier op symbolische wijze dat de man te laat de verleidingen dan wel de slimheid van de vrouw onderkent? En krabt de mannelijke speler zich achter het oor vanwege de naderende nederlaag? Ik moet toegeven dat het mogelijk is, temeer omdat de witte koning diep en eenzaam in het vijandige, vrouwelijke kamp is beland. Maar hoe zit het dan met die vreemde stukken? Was Lucas soms een geestverwant van Jheronimus Bosch die zijn fantasie eens losliet op een schaakbord en schaakstukken?

❏ Schaken en toch geen schaken

Op het schilderij wordt een spel afgebeeld dat in de Middeleeuwen razend populair was in Midden-Europa en met name Duitsland. Het is een variant uit de familie van schaakspelen, dat destijds 'Courier' werd genoemd, met in totaal 48 stukken. Koning, toren en paard hadden dezelfde loop als in het ons bekende spel, terwijl de dame een zwak stuk was dat enkel naar het volgende diagonaalveld kon schuiven. Pionnen leken op de onze, maar konden geen twee velden opschuiven bij de aanvangszet. De loper kon slechts twee diagonale velden verder en de 'Courier' kon bewegen zoals onze loper nu. Tenslotte was er een 'Heer' die zich als de Koning kon bewegen, maar dan geen last van schaak had en geslagen kon worden. De 'Spion' was het laatste stuk in dit spel, dat een veld horizontaal of verticaal kon bewegen.

In Nederland was Courier niet of nauwelijks bekend en zo rijst de vraag waar Lucas dit spel moet hebben gezien. Met grote waarschijnlijkheid is hij met dit spel in aanraking gekomen door zijn nauwe penvriendschap met de Duitser Albrecht Dürer, zo ongeveer de bekendste graficus door de eeuwen heen. In Duitsland werd 'Courier' veel gespeeld en zelfs over een periode van meer dan zes eeuwen... langer dan het ons bekende

schaakspel! Dat ontstond immers pas rond 1450 bij de introductie van de machtige dame, de rochade, het en passant slaan en het mogen oprukken van twee velden voor nog niet opgerukte pionnen.

❏ Schaken in toekomstperspectief

Aan de hand van dit schilderij, dat behoort tot de collectie van de Gemäldegalerie te Berlijn, zijn er voor commerciële doeleinden reproducties gemaakt van bord en stukken. Het is zelfs op internet te spelen. Het is ongetwijfeld een sympathiewekkende mini-revival die geen eeuwen zal duren, maar die ons wel aan het denken zet over de toekomst van de ons zo bekende en geliefde schaakvariant. Hoe lang gaat 'ons' spel nog mee? Zijn de slinkende ledenaantallen bij schaakverenigingen een teken aan de wand? Zijn Fischer Random en Seirawan chess modegrillen of zijn het aanwijzingen dat het spel zijn langste tijd heeft gehad en alleen kan overleven als het zich vernieuwt, of anders zal uitsterven zoals 'Courier' rond 1825 uitstierf in het Duitse plaatsje Strübeck? Ondenikbaar is het zeker niet, want 'Courier' heeft zes eeuwen bestaan en is uiteindelijk ook verdrongen door andere spelen.

❏ Lucas van Leyden

En hoe verging het Lucas zelf? Wat we van hem weten is dat hij een vroegrijp talent

was met aanleg voor gravures en schilderkunst. Hij graveerde in gotische en renaissancistische stijl met een nadruk op het dagelijks leven zoals bedelaars, charlatans en ... schaakspelers. In 1515 trouwde Lucas met de welgestelde Elisabeth van Boschhuizen. Hij reisde veel en ontmoette daarbij o.a. Jan Gossaert en Albrecht Dürer. Op latere leeftijd schilderde Lucas voornamelijk Bijbelse taferelen. Als zijn bekendste werk wordt 'Het Laatste Oordeel' beschouwd. Tijdens de Beeldenstorm is een groot deel van zijn religieuze werk verloren gegaan, zodat tegenwoordig slechts 45 schilderijen van hem bekend zijn. En het is niet altijd 100% zeker dat hij de maker is want een signatuur ontbreekt vaak, zoals ook op 'De schaakspelers'. Door stilistische overeenkomsten met zijn andere schilderijen en grafisch werk zijn de wetenschappers overigens wel eensgezind dat hij de maker is. In 1533 overleed Lucas aan tuberculose en werd te Leiden begraven in de Pieterskerk. Na zijn dood steeg zijn roem tot grote hoogte. Rembrandt zelf legde ongekende bedragen neer voor prenten van deze man.

Zie ook:

<http://www.courierchess.com>
<http://play.chessvariants.org/erf/CourierC.html>
<http://www.chessvariants.org/historic.dir/courier/courier.html>

Deel 6: Laat me binnen

Het is een kraakheldere, zachte winteravond. Een avond waarop het Vondelpark zijn adem inhoudt, met geen ander geluid dan het ruisen van de boomkruinen in de lichte avondbries. In de verte nadert een wandelaar, het geluid van zijn voetstappen gaat hem voor. Klop, klop, klop, het klinkt merkwaardig luid, alsof er geklopt wordt, laat me binnen, laat me binnen.

Tinus wandelt graag in het Vondelpark. Vooral in het donker. Het maakt hem rustig, en scherp tegelijkertijd. Hij doet soms zijn ogen dicht, probeert dan te zien met zijn gehoor en reuk. Zo moet het voelen om een roofdier te zijn tijdens de jacht.

Maar vanavond is hij geen roofdier. Of in ieder geval geen roofdier op jacht. Nee, hij voelt zich juist opgejaagd. De stilte die hem normaal zou betoveren, beklemmt hem nu, versterkt alleen maar het geweld dat de rest van de avond zal toenemen; toenemen om te eindigen in een climax van vuur en donder en alcohol en oliebollen en beste wensen. “Klote, klote, klote”, gromt hij zachtjes tegen zichzelf.

Een keiharde ontploffing bij zijn voeten doet hem opschrikken uit zijn gedachten. Hij ziet twee jongens wegfietzen, hun triomfantelijke gelach sterft langzaam weg terwijl hij ze nastaat. In de verte klinkt een zware, doffe dreun, meteen gevolgd door een tweede; hij stelt zich voor dat dit is hoe een bombardement zou klinken. Iedereen is gek geworden. Stapelgek.

Hij staat stil, handen diep in de zakken van zijn lange stofjas. Hij voelt de fles whisky in zijn jaszak, Lagavulin single malt, gekocht voor deze avond, voor zijn vrienden. Islay smokey whisky - zeer gepast voor een avond die in het teken staat van ontploffingen. Kom, ik ben er bijna, laat ik maar alvast beginnen met het feest. Een branderige warmte verspreidt zich via zijn slokdarm naar zijn maag. Het voelt goed, vertrouwd.

Hij loopt verder langs het uitgestorven kinderbad en verlaat het Vondelpark via de Kattenlaan. Na de kortstondige geweldsexplosie van de Overtoom wordt het weer rustiger in de Jan Pieter Heijestraat; tenslotte komt hij tot stilstand voor de groene deur in de Brederodestraat. Hij

staart naar de zware bronzen deurklopper. Wat doe ik hier? Hij voelt weer de fles in zijn zak, voelt haar belofte, weet dat zij alleen met hem wil zijn. Hij draait zich langzaam weer om, zijn gedachten al op de weg terug. Het nieuwe jaar komt er ook wel zonder mij.

Dan gaat de deur met een ruk open. Warm licht stroomt naar buiten, en laat zich verdelen door de schaduw van zijn benen. Twee armen pakken hem van achteren vast, stevig om zijn middel. ‘Tinus, je bent er!’ Hij draait zich half om. ‘Kom je binnen? Het is koud buiten. Leuk dat je er bent!’ Hij ziet de stralende ogen van Iris, haar spottende glimlach, haar onderzoekende blik. Hij laat zich naar binnen tronen, hij ziet David, Nijlpaard. Lachende gezichten, een vriendelijke klap op zijn schouder van Coy. Wat was dat net toch allemaal? En hij was bijna weggelopen! Hij staat nog steeds midden in de kamer. De hem zo vertrouwde gezichten kijken wat verbaasd terug - waarom gaat hij niet zitten? Tinus ademt diep in, kijkt langzaam de kamer rond, en zegt: “Jongens, wat ben ik blij jullie te zien!”

Van de lezer

Beste redactie,

Hierbij mijn complimenten voor het laatste nummer. Jullie hebben het toch maar weer geklaard. Echter... Ik ben vervelend getroffen door het lage middelbare schoolniveau van het artikel met de titel ‘Rivaliteit’ in de rubriek ‘Externe competitie’. Bij het lezen van dit irritante gebrabbel tussen Tigran Spaan en Bert Westera vroeg ik me af of dit niveau eigenlijk wel thuishoort in ons CaissaNieuws. De mentaliteit van beide strijders geeft te denken. Oké, elkaar voor de grap een beetje katten, daar ben ik voor, maar dit is niet leuk meer. Waarom zou de gemiddelde Caissalezer deze platte braaksels tot zich moeten nemen? Is het niet de plicht van de redactie voor de kwaliteit van de inhoud te waken? Ik associeer dit onwillekeurig met de platte en inhoudsloze debatten in de tweede kamer die nu gaande zijn. Alles in Nederland lijkt platter, meer vulgair en niet ter zake doende te worden en met dit soort geneuzel doet CaissaNieuws daar hard aan mee. Of ben ik nu een oude man, een ouwe brombeer die niet met zijn tijd mee gaat?

Heel veel vriendelijke groeten,
Jaap van Velzen

Your move

door Wim Suyderhoud

Lang voor het schaken een plaats kreeg in mijn leven, raakte ik geïntrigeerd door een lied over schaken van de popgroep Yes met de titel

Your Move. Ik hoorde de muziek voor het eerst op vijftienjarige leeftijd, toen ik een zwoele zomer doorbracht in het Baskenland op een trainingskamp voor basketbaltalenten. Ik was geen bijzonder talent maar mocht mee omdat mijn twee beste vrienden waren geselecteerd. Het werd mijn Summer of 42, mijn zomer van eerste keren. Er was het meisje, er was de alcohol en er was de muziek. Met mijn sportvrienden luisterde ik 's avonds liggend in het gras naar 'The Yes Album' en raakte betoverd. De muziek was verwarrend anders en de flarden tekst die ik dacht te begrijpen, hadden een filosofische lading.

Adolescente geest

Neem bijvoorbeeld deze zin:

I've seen all good people turn their heads each day so satisfied I'm on my way

Ze wordt talloze malen herhaald in het gelijknamige lied, waar *Your move* onderdeel van uitmaakt, als een opgewekte mantra waarbij je spontaan de zwembadpas zou willen uitvoeren! Ik vind het nog steeds een prachtige zin omdat zij in één adem de ongenaakbare trots en de diepe onzekerheid van de adolescente geest verwoordt. Met lichte gêne moet ik bekennen dat die geest nu nog wel eens over mij komt, bijvoorbeeld als ik een mooie partij heb gespeeld. Wim, de jongen. Toen ik vijftien was, had ik gevoel voor de schoonheid van dit soort teksten omdat mijn zintuigen op maximaal ontvangen stonden, maar ik begreep er niet altijd evenveel van. En als ik dacht te begrijpen, bleek later soms tot mijn teleurstelling dat ik teveel had gevoeld. Zo was er een moeilijk moment voor mij toen

ik vele jaren na mijn geweldige eerste kennismaking met Neil Youngs *Old Man (Old man look at my life / I'm a lot like you are)* ergens las dat niet zijn vader model had gestaan voor de titelfiguur maar gewoon... een oude man. Popmuziek. Meestal komt het populaire karakter van het genre de kwaliteit van de tekst niet ten goede, maar een enkele keer is de som van de woorden en de muziek méér dan de afzonderlijke delen. En wat dan binnenkomt, gaat nooit meer weg. Luister maar eens naar Randy Newman ('Same Girl') en Spinvis ('Aan de oevers van de tijd'). Dat soort liedjes zou wat mij betreft literaire status mogen krijgen. Nu is de vraag voor deze rubriek of de tekst van *Your move* in die categorie kan vallen. Een analyse.

Your move (Jon Anderson)

*Take a straight and stronger course
To the corner of your life
Make the white queen run so fast
She hasn't got time to make you a wife*

*'Cause it's time, it's time in time with your time
and its news*

Is captured for the queen to use

*Move me on to any black square
Use me any time you want
Just remember that the goal
Is for us to capture all we want*

*Don't surround yourself with yourself
Move on back two squares
Send an Instant Karma to me
Initial it with loving care
Yourself*

Metafoor

Het zal niet de eerste keer zijn dat het schaakspel als metafoor voor het leven wordt gebruikt. Daar leent het zich goed voor als je het leven wilt

voorstellen als een strijdtoneel en de voortplanting als het ultieme doel van de mens. Vooral in het Engels gaat dat laatste goed. Ik herinner me een commentaarsessie bij Hoogovens van de geestige Vlastimil Hort, die de slotzet van een matcombinatie vergezeld deed gaan van deze vraag aan een vrouw in het publiek: “We mate, yes, we mate?” Een dergelijk spel met de dubbele betekenis van dat werkwoord wordt gespeeld in de regels

*Make the white queen run so fast
She hasn't got time to make you a wife*

Maar wat wordt hier eigenlijk verteld? Ja, op schaakniveau snap ik het wel; *you* is de zwarte Koning en mat dient natuurlijk te worden voorkomen. Maar op het niveau van het echte leven zal een oneerbaar voorstel van een voornaam en dominante vrouw toch niet door veel mannen worden versmaad. Ik heb ook mijn bedenkingen bij de regels

*Just remember that the goal
Is for us to capture all we want*

Misschien wil de mens in diepste wezen wel alles bezitten wat op zijn pad komt (het kan zelfs het cynische antwoord zijn op de vraag naar de zin van het leven) maar in het schaakspel is gulzigheid beslist niet het doel, zelfs niet het middel tot het bereiken van het doel.

▣ Adviezen

Als je goed leest, zie je dat er een hele serie adviezen wordt gegeven. Maar heeft de adviseur wel voldoende verstand van zaken? ‘Ga naar het hoekje van je leven’ (Koning, verschans je goed); ‘Laat je leger de witte Dame opjagen’; ‘Omring je niet met je jezelf’ (scep ruimte). Deze kunnen er nog mee door. En ook

*‘Cause it's time, it's time in time with your time
and its news
Is captured for the queen to use*

is met enige goede wil te lezen als een plausibel schaakadvies: ‘Hoogheid, denk nu niet langer na. Zo blijft u in de pas lopen met uw beschikbare tijd. En met de vrucht van uw tijdsinvestering kunt u de (uw?) Dame op pad sturen’. Al lemaal goed en wel, maar het lachwekkende

Move on back two squares

oftewel ‘Ga nog twee vakjes terug’ overschrijdt een grens. Alsof we aan het ganzenborden zijn, of monopolien! Ga verder naar start. Tenzij hier sprake is van ironie, waar ik verder geen bewijs voor kan vinden, kunnen we conclude-

ren dat de persoon die hier aan te woord is weinig verstand heeft van schaken. Wie is hier eigenlijk aan het woord, willen we nu wel eens weten.

*Move me on to any black square
Use me any time you want*

Hier toont de spreker zijn identiteit, zij het indirect. Hij kan alleen op zwart en aangezien we al eerder zagen dat hij adviseert tegen de witte Dame, moet hij wel de zwartveldige looper der zwarte stukken zijn. Een zwarte Raadsheer dus, die zegt te allen tijde ter beschikking te staan van zijn leenheer en tegelijkertijd zijn eigen agenda niet onder stoelen of banken steekt:

*Send an Instant Karma to me
Initial it with loving care
Yourself*

Hij wil dat de monarch hem een stukje goedheid doet toekomen per post. Met een authentieke handtekening van de vorst als bewijs van diens liefde. Een verrassende wending in het verhaal, maar... waar is de parallel met het schaakspel gebleven?

▣ Te veel gevoeld

Het is verleidelijk om metaforen te gebruiken, maar ze moeten wel een functie hebben. Kijk, als je depressief bent omdat je einde nabij is, iedereen je onaardig vindt en je ook nog te horen krijgt dat je vrouw zojuist is overleden, dan vergelijk je de korte duur van het leven met een kaarsje; of de monotonie ervan met de gestaag lopende schaduw op een zonnewijzer; of de doelloosheid van het menselijk bestaan met een slechte toneelspeler die een uurtje op het toneel loopt te kreunen; of het totale gebrek aan betekenis met een door een idioot verteld verhaal. Zo vertelt Shakespeare dat Macbeth niet zomaar een depressie heeft, maar de moeder aller depressies. ‘Depressie’ is maar een schamel woord. Daarom wordt het niet eens gebruikt. De metaforen vertellen het verhaal. De schaakmetafoor in het lied is niet meer dan oppervlakkig en geeft het verhaal geen betekenis van belang. Aldus bezien moet mijn conclusie luiden dat ik ook hier op mijn vijftiende iets te veel heb gevoeld. De tekst van *Your move* is weliswaar origineel, maar heeft niet veel om het lijf. De muziek blijft wel interessant, met die vreemde bezetting van trom, mandoline en blokfluit en met die fantastische zangpartij, maar het geheel van tekst en muziek is vederlicht. Dat neemt gelukkig niet weg dat ik er ooit ontzettend van heb genoten.

www.ChessVibes.com

door Eric Coppoolse

Als je het hebt over ChessVibes, dan heb je het over Peter Doggers. Peter loopt gewoon vrij rond bij Caissa, is zeer benaderbaar, dus een interview met hem zou een fluitje van een cent moeten zijn... Behalve natuurlijk als net zijn vernieuwde website wordt gelanceerd. Of als hij halsoverkop naar België moet voor een toespraak van Kasparov. 'Het nieuws houdt nooit op'.

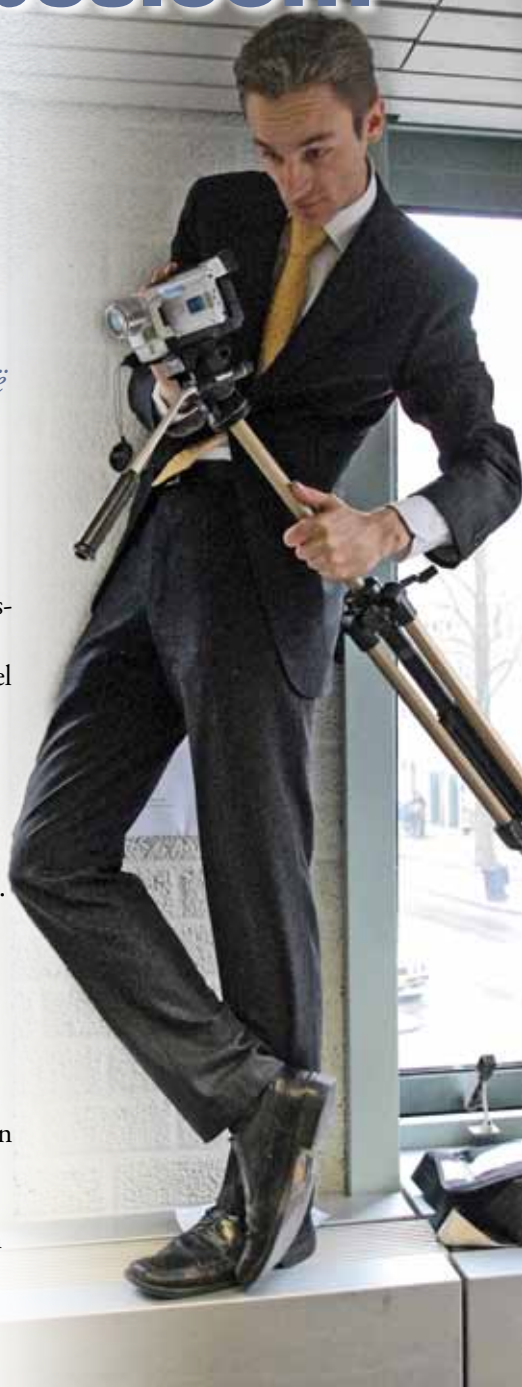
Het is half acht 's avonds, eind september. De hemel gloeit nog na van een prachtige nazomerdag. Huize Lydia vult zich langzaam met schaakliefhebbers: het is de clubavond van schaakvereniging Caissa. In een nisje in de bovenzaal zit een lange, slanke man met een scherp gesneden, jongensachtig gezicht. Hij werpt een afwezige blik uit het raam, wendt zich dan weer tot de interviewer die tegenover hem zit. Helemaal ontspannen is hij niet. Want hij is ondertussen al geïnterviewd door onder andere De Volkskrant, het Haarlems Dagblad en Karl Schachmagazin, maar nog niet door CaissaNieuws! Gelukkig hoeft hij niet meer te wachten, het interview begint.

ChessVibes is een wereldberoemde schaaksite die ik zelf regelmatig bezoek. Voor diegenen die ChessVibes nog niet kennen: wat is het voor een site?

Dat is meteen een gewetensvraag. Wat wil de website zijn? Ik heb daar veel over

nagedacht, zeker nu de website net is vernieuwd. In de eerste plaats is het een nieuws-site die zich richt op internationaal topschaak. Essentieel is daarbij de kwaliteit: goede artikelen, mooie foto's en, zo mogelijk, exclusiviteit door on-site verslaggeving. Maar ik wil dat de site veel meer biedt dan alleen nieuws. Daarom zijn er bijvoorbeeld ook films, cartoons van José Diaz, eindspelstudies van IM Yochanan Afek, columns, boekverslagen. Ook hebben we twee digitale schaakmagazines, ChessVibes Openings en ChessVibes Training, gericht op verbetering van je schaakniveau - inclusief een column van Anish Giri! Met de recente vernieuwing van de website zijn daar nu nog een dagelijkse schaakpuzzel en blogs van diverse schaakgrootmeesters bijgekomen, waaronder Michael Adams en Maxime Vachier-Lagrave.

Dat klinkt indrukwekkend. Het lijkt me dat je al een eind in de goede richting zit?

Ja, maar ik wil nog een heleboel en probeer regelmatig nieuwe dingen uit. Soms loopt dat ook minder goed af. Ik had bijvoorbeeld veel verwacht van het geven van live commentaar tijdens schaak-

partijen uit grote toernooien. Het werkte allemaal prima, we hadden commentaar van meesters en grootmeesters, maar helaas wilde niemand betalen voor deze dienst. De toegevoegde waarde van het commentaar was blijkbaar onvoldoende, helaas.

Aanvankelijk was het maken van films een 'Unique Selling Point' van je website. Waarom is dat nu minder?

Het maken van films deed ik aanvankelijk gratis, en met veel plezier. Het was ook een manier om mijn website op de kaart te zetten. Aanvankelijk maakte ik tijdens de opnamen nog wel eens beginnersfouten met de belich-

ting of het geluid, maar al snel werden mijn films opgemerkt in de schaakwereld. Het leidde zelfs tot uitnodigingen van grote schaaktoernooien: Melody Amber, Corus, NH Amsterdam, Sigeman, Biel... De Masters Final in Shanghai is me het meest bijgebleven. Shanghai! Een bijzondere stad, ver weg in het magische China. Het toernooi werd gespeeld in de Lu Bo Lang Club - staatshoofden uit meer dan 30 landen gingen me daar voor. Het meest speciale moment was de armageddon blitzpartij tussen Aronian en Kramnik voor de tweede plaats. De hele speelzaal was leeg, behalve Kramnik en Aronian zelf - en ik, die als enige mocht

filmen. Een show voor mij alleen! - en 10.000 schaakfans, die later mijn film zouden gaan zien.

Maar ik ben een perfectionist, en het maken van kwalitatief goede filmpjes kost veel tijd; al snel acht uur voor één filmpje. En ik heb geen tijd over... Dus nu maak ik alleen nog filmpjes als ik er voor word betaald.

Hebben de grootmeesters er moeite mee als je filmt?

In het begin vonden ze me misschien wel opdringerig, maar de meesten kennen me nu wel en dat maakt het een stuk makkelijker. Maar zeker in het begin is het wel eens misgegaan. Tijdens Hoogeveen

SCHAAKPROBLEMEN

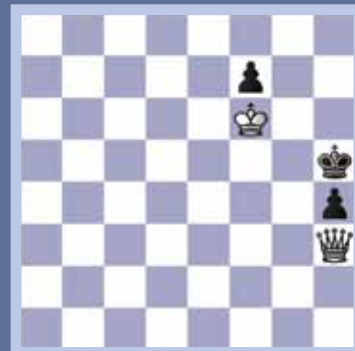
De oplossingen van deze schaakproblemen staan op pagina 44

1. Wit geeft mat in twee

2. Wit geeft mat in twee

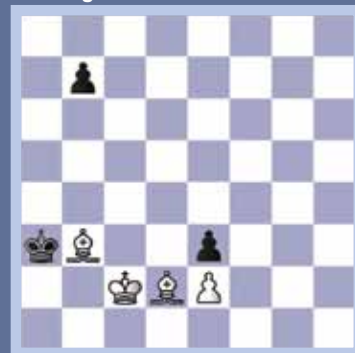
3. Wit geeft mat in twee

4. Wit geeft mat in drie

5. Wit geeft mat in drie

6. Wit geeft mat in vier

2006 filmde ik de post-mortem van Judith Polgar tegen Shakhriyar Mamedyarov. Daar liet Polgar onder andere zien hoe ze in een bepaalde openingsvariant remise kon maken. Het filmpje heb ik op YouTube gezet, maar dat had ik beter niet kunnen doen! Enige tijd later kwam Alexei Shirov naar me toe om zijn beklag te doen. Wat bleek? In een partij van hem tegen Polgar was dezelfde variant op het bord gekomen. Mijn filmpje had dus grote invloed op de partij kunnen hebben... Naar aanleiding hiervan heeft Hans Ree zelfs nog een column in het NRC Handelsblad gewijd aan 'de invloed van YouTube op schaakspelers'. Uiteindelijk viel de schade mee, maar sindsdien film ik niet meer als de spelers openingsvarianten bespreken.

Laten we even teruggaan naar de oorsprong van ChessVibes. Hoe is het begonnen?

Een groepje clubgenoten van EUWE - Arne Moll, Rob Witt, Alje Hovenga, Paul Janse, Wim Nijenhuis, later Henk-Jan Visser - stuurde de onderlinge partijen naar elkaar voor analyse en feedback. Het leek me handig om die meteen op een website te zetten. Daar ben ik mee begonnen op 6 februari 2006 op mijn oude site www.doggersschaak.nl - met een partij tegen Paul Janse. De week daarna was het Amsterdamse Persoonlijke Kampioenschap, en dat heb ik vervolgens ook op de site

gezet. Daar kreeg ik enorm veel positieve reacties op; dat smaakte naar meer! Later dat jaar, in juni, heb ik films gemaakt bij het Lightning-toernooi in Apeldoorn. Films op internet waren toen iets nieuws. Zo ging het balletje rollen, en mocht ik ineens de persconferenties van Wijk aan Zee 2007 filmen; dan heb je het bijvoorbeeld over wereldkampioen Viswanathan Anand. Dat was de aanleiding om de site www.chessvibes.com te lanceren, op 1 januari 2007, net voor Wijk aan Zee. Plotse-ling had ik 15.000 'unique visitors' per dag op mijn website! Dat gaf me de moed om mijn baan op te zeggen bij de gemeente Amsterdam en fulltime aan de slag te gaan met mijn website.

Je site biedt veel content en actuele verslaggeving. Dat lijkt me een hoop werk. Doe je alles alleen?

Het is een éénmanszaak, ik ben de oprichter en ik schrijf de meeste artikelen zelf. Maar ik doe het zeker niet alleen. Ik heb een vast team dat mij helpt. Arne Moll schrijft columns en boekrecensies, IM Merijn van Delft en IM Robert Ris verzorgen onze digitale schaakmagazines, en ik heb een vaste vertaler/corrector Engels. Daarnaast zijn er nog vele anderen die op regelmatige basis bijdragen leveren.

Hoe is het om eigen baas te zijn?
Het is in de eerste plaats heel leuk. Ik heb van mijn hobby mijn werk gemaakt, er zijn er

niet veel die dat kunnen zeggen. Zelf schaak ik sinds ik begonnen ben met ChessVibes wel minder - ik ben tenslotte elke dag al met schaken bezig. Het grootste nadeel is dat het moeilijk is om mijn werk weg te leggen. Toevallig heb ik gisteren Citizen Kane gezien. In deze film neemt de hoofdpersoon een krant over, en wil dat de krant 2x per dag verschijnt. Er zitten tenslotte 24 uur in een dag en het nieuws houdt nooit op! Dat geldt ook voor schaaknieuws, dus ik ben vaak nog in de avond of in het weekend aan het werk.

Wat zijn je plannen voor de toekomst?

Naast het verbeteren van de inhoud van de site wil ik de zakelijke kant verder uitbouwen: meer inkomsten uit advertenties, de schaakmagazines. Meer inkomsten biedt weer meer mogelijkheden om de concurrentie voor te blijven.

Het is bijna acht uur. Je moet zo spelen in de interne. Je bent niet zo vaak op de club, hoe komt dat?

Vanwege mijn website heb ik vaak andere verplichtingen op dinsdagavond. En wat toch ook een rol speelt: als je al continu bezig bent met schaken dan staat je hoofd niet altijd naar nog een interne partij. Maar ik ben van plan vaker te gaan spelen in de interne, al is het alleen maar om de gezelligheid en om mijn clubgenoten vaker te zien!

door Dennis Breuker

Het drijvende vierkant

Ik probeer mijn leven te beteren. Mijn schaakleven dan. Besteedde ik vroeger bijna al mijn schaakleertijd aan het bestuderen van al dan niet dubieuze openingen, nu gaat een groot deel van deze tijd op aan het bestuderen van eindspelen. Het gestaag doornemen van 100 Endgames You Must know van Jesus de la Villa. Althans, dat is mijn voornemen.

Afgelopen turnus speelde ik tegen Jack Blanchard. Het werd een interessante partij. Ik kwam goed uit de opening. Natuurlijk, zou ik vroeger zeggen, ik besteed immers al mijn tijd aan het bestuderen van openingen. Maar nu dus niet. En deze opening kende ik eigenlijk nauwelijks. En toch liep het van een leien dakje. Nog een bevestiging dat ik mijn tijd beter kan besteden. Na wat foutjes over en weer ging ik ergens bewust een zetherhaling uit de weg en ontstond –met beiden helaas nog maar vier minuten op de klok– een interessant toreneindspel. Na zet 60 van wit (Jack) was de stelling van diagram 1 ontstaan. Zwart is aan zet.

diagram 1

Ik speelde hier 60..Kd5? en miste een prachtkans. Winnend was de overgang naar het pionneneindspel middels **60..Txb5 61.axb5** en nu de enige winnende zet: **61..a4!** Zie diagram 2. Met wat elementaire(?) pionneneindspelkennis is in een oogopslag te zien dat de stelling in diagram 2 inderdaad winnend is voor zwart. De kennis die hiervoor nodig

diagram 2

is, is het begrip *the floating square*, oftewel het drijvende vierkant.

Het drijvende vierkant? Wat is dat nu weer? In het pionneneindspel is het begrip vierkant bij de meesten wel bekend. Maar wanneer drijft het? De la Villa geeft ter illustratie de stelling van diagram 3.

diagram 3

De twee zwarte vrijpionnen staan op dezelfde rij en vormen de hoekpunten van een vierkant. Dit vierkant wordt *het drijvende vierkant* genoemd. Immers, wanneer beide pionnen een stap vooruit hebben gedaan, is het vierkant ook een stap vooruit gedreven.

In diagram 3 is de zwarte koning gebonden aan de witte vrijpionnen en kan deze zijn pionnen niet helpen. De vraag is dus of de zwarte vrijpionnen zonder hulp kunnen promoveren. En daar komt de regel van het drijvende vierkant om de hoek kijken.

Regel van het drijvende vierkant: *Als het drijvende vierkant tot de achterste rij reikt dan kunnen de pionnen zonder hulp promoveren. Zo niet, dan hebben de vrijpionnen hulp nodig om te promoveren.*

Als de vrijpionnen niet kunnen promoveren, dan hangt hun leven af van hoeveel lijnen ertussen zitten. Dat is bij 1, 2 en 3 lijnen allemaal verschillend. Soms gaan de pionnen verloren, soms zijn ze onaantastbaar. Onderzoek dat zelf maar eens, of lees het boek van De la Villa.

In diagram 3 maakt het niet uit wie aan zet is. Het vierkant reikt niet tot de achterste rij en daarom kan zwart niet promoveren. Een voorbeeld: **1..a4 2.Kc3!** Niet **2.Kb2?** d4 en het drijvende vierkant is

een rij opgeschoven. Het reikt tot de achterste rij en dus promoveert zwart, zoals gemakkelijk is na te gaan.

2..Kh6 3.Kb4 d4 4.Kxa4.

En wit wint, want de koning zit nog het in het vierkant van de d-pion.

Terug naar diagram 2.

Gewapend met de kennis van het drijvende vierkant is het een makkie. Ik zet voor de duidelijkheid het diagram hier nogmaals neer, maar dan met het vierkant erin getekend. Zie diagram 4.

diagram 4

Het drijvende vierkant reikt tot de achterste rij en dus kunnen de pionnen zonder hulp van de koning promoveren, ongeacht wie aan zet is.

Een variant ter illustratie:

62.b6 Kd6 63.b7 Kc7

64.Kc2 a3 65.Kb3 d3

66.Kxa3 d2 en de d-pion

promoveert. Als ik deze kennis paraat had gehad, dan had ik in diagram 1 maar drie ply vooruit hoeven kijken om deze winnende voortzetting te vinden. Waardevolle kennis! Hoe ging de partij verder na deze gemiste kans? Jack vlug-

gerde beter dan ik, en toen Jack nog veertig seconden over had ging ik in verloren stelling door de vlag.

Maar door deze partij staat het drijvende vierkantconcept in mijn geheugen gegrift. Het concept wordt pas behandeld in eindspel 88 van het boek van Jesus de la Villa. Daar ben ik nog lang niet. Ik moet dus wat meer van mijn schaaktijd besteden aan het bestuderen van eindspelen. Een goed voornemen.

Vijfentwintig jaar het Eijgenbroodtoernooi

De jubileumeditie van ons huistoernooi vond plaats begin november 2011. De ratingprijzen gingen naar Hans Kuijper, Wim Veelenturf en Bert-Jan Kraal (tot 1700, met 3 uit 6) en naar Laurents van Twillert (tot 1950, met 4 uit 6). De eerste plaats werd gedeeld door Rick Duijker, Dennis Brouwer en Sten Goes (met 5 uit 6). De toernooioverwinning ging op basis van TPR naar Rick Duijker. Was het toernooi weer een succes? Drie deelnemers en een lid van de organisatie doen verslag.

door Tony Lith

Dit jaar werd voor de vijfentwintigste keer het Eijgenbroodtoernooi georganiseerd. Uitgebrekend deze jubileumeditie mocht geen groot succes worden genoemd. Het aantal deelnemers bereikte een dieptepunt. En voor de eerste keer werd, geheel in strijd met de traditie, het toernooi niet tijdens het laatste weekeinde van oktober gespeeld. Dat was niet mogelijk omdat dit keer op de laatste zaterdag van oktober een KNSB-ronde was gepland. Het gevolg was dat de deelnemers voor de vijfde ronde van het toernooi zich niet, geheel in strijd met de traditie, 's ochtends nog eens lekker konden omdraaien in de wetenschap dat er een uurtje extra wintertijd te verslapen was. Of dit de oorzaak

was van de geringe deelname moet nog onderzocht worden, maar teleurstellend was in elk geval dat er zo weinig Caissanen in het strijdperk traden.

De organisatie zit nu met de handen in het haar. Er wordt gepiekerd over de toekomst. Er wordt gesleuteld aan de formule. Misschien brengt dat soelaas. Totale wanhoop is nu ook weer niet nodig: precies tien jaar geleden kwam ex-voorzitter Kees Sterrenburg van de Stichting Caissa met een brandbrief waarin de ondergang van het toernooi werd aangekondigd. Dat werd indertijd voorkomen door energiek optreden van een nieuw bestuur. Zoiets zou nu ook weer nuttig kunnen zijn. Willen is kunnen! Of niet soms?

Bericht uit de krochten van het Eijgenbroodtoernooi 2011

door *Jord Hendriks*

Evenals vorig jaar had ik me voor het Eijgenbroodtoernooi opgegeven. Over mijn deelname wil ik graag iets vertellen. Gezien mijn rating (1450) zou het verslag over de benedenzaal gaan. Over de krochten van het Eijgenbroodtoernooi.

De benedenzaal

Hoopvol loop je naar de inschrijftafel. Tot dan toe gaat alles goed. Voor de eerste ronde wordt je ingedeeld tegen een speler met een Elo-rating die 400 punten boven jouw rating is. Daarna volgt de lange weg naar beneden met als schrikbeeld 'het allerlaatste bord'. Om je heen zitten spelers die hopen op de laatste dag te pieken en

zo toch nog een TPR van >1500 te scoren. Hoop, illusies en blunders. In partijen waar op de tweede zet al van de theorie wordt afgeweken. Dit alles in geconcentreerde stilte met een prikkelende spanning.

Thema's

Ik had van tevoren voor mijn verslag enkele thema's bedacht. Helaas kaapte Karel van Delft

voor mijn neus het zeer interessant onderwerp 'De kledingcode van de schaker' weg. Hierover kun je op de site van het MEC meer lezen. Of wat dacht je van de Tzum-prijs voor de beste schaak-oneliner. De Tzum-prijs wordt toegekend voor de mooiste zin uit recent verschenen literatuur. Tijdens de voorbereiding op het toernooi had ik bij schaakwinkel 'Het Paard' op de Haarlemmerdijk *Beurteilung und Plan* van Anatoli Karpov en Anatoli Mazukewitsch gekocht. Een interessant boek vol prachtige partijen en nog mooiere zinnen. Over een dubbel torenoffer schrijft hij de volgende zin: 'Beide weisse Türme haben den Tod gefunden, doch Schwarz steht der Tragödie hilflos gegenüber'. Hiervoor zou Karpov zeker de Tzum-prijs gewonnen hebben. Roman-tiek ten top. Karpov analyseert in zijn boek partijen van spelers met de prachtigste namen. Als je deze namen hardop uitspreekt dan lijkt het wel een mantra. Romanowski... Rawinski... Kurljandtschuk... Iswoschtschik... Gowaschelschwili ... Schechodanow... Mazukewitsch... Met een dergelijke naam kun je eigenlijk nooit verliezen.

Jord (I) in actie

❑ Mij resultaat

Ik had me uitstekend op het Eijgenbroodtoernooi voorbereid. Bovendien ben ik de laatste twee jaar in bloedvorm. Toen ik op de indelingslijst keek zag ik dat er maar weinig spelers van Caissa mee zouden doen. Jammer, want ik vind het Eijgenbroodtoernooi (samen met het Tatasteeltoernooi) één van de leukste toernooien. In de wandelgangen ving ik op dat er volgend jaar misschien gekozen wordt voor een iets andere opzet. Misschien met een vierkamp? Ik hoop dat dit meer Caissaleden trekt want 8% van 220 leden is wel een erg magere opkomst. Ik zag op de deelnemerslijst helaas ook niet van die prachtige namen staan. Uiteindelijk heb ik het toernooi met een magere score (2 uit 7) afgesloten. Ik werd nog wel gefeliciteerd met een TPR van 50 punten boven mijn Elo-rating, maar ik was niet

tevreden. Bovendien heb ik tegen spelers gespeeld met oerdegelijke namen en een oerdegelijke speelwijze (... Gert Both... Gijs Markus... Ad Goes... Bert-Jan Melchers... Leo Littel...). Geen wilde offers. Geen gestrooi met pionnen. Geen romantisch gegaloppeer met witte en zwarte paarden. Ik heb met goed spel diverse partijen kansrijk verloren.

❑ Innovatie

Nog iets over de sfeer. De sfeer op het Eijgenbroodtoernooi was weer buitengewoon goed. Uitstekende arbiters (onder andere Gerie en Theo). De organisatie verliep vlekkeloos (complimenten!). Het is wèl een zwaar toernooi.

Voor mijn verslag had ik ook het thema *innovatie* in mijn hoofd zitten. In de schaaksport zie ik weinig vernieuwingen. Ik vond het daarom

wel leuk om tijdens het toernooi een proefballonnetje op te laten. Zo heb ik enkele keren het onderwerp 'met twee handen schaken' aangesneden. De meningen over dit onderwerp lopen sterk uiteen. Ik kwam op dit onderwerp naar aanleiding van een uitzending van Studio Voetbal. Een speler van een bekende ploeg uit het zuiden van het land schoot de bal 'op' het Ajaxdoel. De bal werd licht van richting veranderd en daardoor stonden tien spelers 'op het verkeerde been'. Deze spelers krijgen 5000 euro om anderhalf uur achter een bal aan te hollen en te scoren. Als het na achtentachtigste minuten zover is dan sta je met z'n allen op het 'verkeerde been'. Bizar. Jan Mulder verdedigde het standpunt 'Je moet zeer getalenteerde rechtspoten niet belasten met het trainen van hun linkerbeen...', dit gaat immers ten koste van hun verfijnde traptechniek'.

Nog een (gechargeerd) voorbeeld. In de Tour de France 2012 zullen alle wielrenners met een halve crank rijden. Dit geeft een gewichtsbesparing van 300 gram per fiets. De ploegleider van de Garmin Cervéloploeg geeft het volgende commentaar; "Ja, ook Thomas Dekker rijdt deze Tour met een halve crank. Thomas Dekker zal alleen een rechtertrapper gemonteerd krijgen. Een rechtertrapper, want zijn rechterbeen is zijn sterke been!!!!

■ Pleidooi

Kom op schaker, gebruik allebei je handen tijdens het schaken. De regel is dat je de klok moet hanteren met de hand waarmee je zet. Maar nergens staat geschreven dat je iedere volgende zet met dezelfde hand moet spelen. Waarom zou je axb4 met je rechterhand spelen als de klok

links van je staat. Je verspeelt kostbare tijd in de uitvluggerfase en je belemmert het zicht op je stelling door twee keer met je arm over het bord te

'Kom op schaker, gebruik allebei je handen tijdens het schaken.'

zwaaien. Op dit moment is Caissa de grootste club van Nederland, maar na enkele maanden oefenen is Caissa ook de snelste club van Nederland. Geen speler laat zich nog door de vlag jagen. Zo houd je veel tijd over die je kunt besteden aan cafébezoek of het lezen van een goed boek (Congo – David van Reybroeck, Sense of an

ending - Julian Barnes, HhhH – Laurent Binet, Matterhorn – Karl Marlantes, De helaasheid der dingen – Dimitri Verhulst, Over het doppen van bonen – Mysliwski, etcetera).

Tot zover mijn verslag van het Eijgenbroodtoernooi. Eén van mijn favoriete toernooien met dit jaar een iets tegenvallende opkomst, maar met een zeer goede sfeer. De inschrijvingen voor het Tatasteeltoernooi 2012 zijn inmiddels verwerkt. Ik ga de tienkamp spelen in groep zeven. Hopelijk zijn er weer veel bekenden. Als ik net zo goed speel als in januari 2011 (7 uit 9) dan zal ik voor de site een wedstrijdverslag maken. Bij een minder resultaat schrijf ik misschien wel een sfeerverslag met als titel 'Overdenkingen uit de krochten van een hoogoven'.

Roel van Duijn, getekend tijdens het toernooi door Pia Sprong. Rechts een onbekende deelnemer.

Sterke tegenstand

Peter van der Werf

Een jubileumeditie met helaas weer minder deelnemers dan in de voorgaande jaren. Voordeel is, dat je wat meer ruimte hebt. In de eerste ronde scoorde ik meteen een punt, gezien het ratingverschil niet iets waar je van te voren op rekt, maar ik nam het punt natuurlijk dankbaar in ontvangst. Het verzekerde me bovendien van sterke tegenstand in de volgende rondes, zodat na drie partijen het gemiddelde ratingverschil met mijn tegenstanders ongeveer 300 punten was. Afgezien van een bye in de tweede ronde leverde de zaterdag geen punten meer op. De volgende ronde bedroeg het ratingverschil wederom 300 punten, maar nu in mijn voordeel en moest ik op mijn beurt hard werken voor het punt, zoals het hoort. In de laatste ronde werd ik getraakteerd op een weinig gespeelde opening, die ik niet helemaal juist behandelde. Daar wist mijn tegenstander wel raad mee.

Marcel Schroer -

Peter van der Werf, 1e ronde.

1.d4 f5 2.g3 Pf6 3.Lg2 e6
4.Pf3 Le7 5.0-0 0-0 6.c4 d6
7.b3 a5 8.Lb2 Pa6 9.Pbd2 c6
Het gebruikelijke De8 op de 7e zet heb ik dit keer achterwege gelaten, daar begon ik

nu een beetje spijt van te krijgen: als wit nu 10.e4 speelt dan kan de zwarte dame het best op h5 staan. Aan de andere kant biedt 10.e4 ook weer kansen voor zwart, de loper op c8 kan dan snel naar f5 na dubbele ruil op e4. **10.Dc2 De8 11.e4?! Toch iets te vroeg. 11...Pb4 12.Db1 Pxe4 13.Pxe4 fxe4 14.Dxe4 e5!** Het nemen van de pion kost een kwal, zwart heeft zijn stukken met tempo-winst geactiveerd. **15.Pe1 Lf5 16.De3 exd4 17.Dxd4?! Lf6 18.Dd2 Lxb2 19.Dxb2 Dg6** Dekt d6 en bovendien hoeft het paard na 20.a3 niet terug naar a6. **20.a3 Pd3 21.Pxd3 Lxd3 22.Tfd1 Tae8 23.Td2** Verhindert 23...Te2. Nu sta ik voor de keus: wil ik de lopers op het bord houden of ruil ik ze liever? Beide lopers lijken even actief, die van mij lijkt echter iets kwetsbaarder, terwijl die van wit veilig in zijn fianchetto-positie zit en bovendien mijn pionnen op de damevleugel onder druk houdt, dus **23...Le4 24.Tad1 Lxg2 25.Kxg2 Te6 26.Dd4 Df5!** Met de dreiging 27...Df3+ 28.Kg1 Tfe8 - als de witte dame op pionnenjacht gaat met bijvoorbeeld 27.Db6? **27.Dd3 Dxd3 28.Txd3 Te2 29.Tf3 Tb2?! Ik kies nu voor interessant in plaats van praktisch; gewoon 29. ... Txf3 is iets beter. 30.Tdd3 Txf3 31.Kxf3** Maar het komt nu op hetzelfde neer. Na

31...Txf3 was mijn koning afgesneden, maar hij kiest ervoor mijn d-pion onder schot te houden. **31. ... Kf7 32.h4 Ke6** Wit wil zijn koningsvleugelpionnen laten oprukken, zwart zijn damevleugelpionnen. **33.Ke3 d5 34.cxd5 cxd5 35.f3 b5 36.h5 b4 37.axb4 axb4 38.g4 Tc2 39.Kf4?! Tc3!** Na torenruil krijgt zwart een gedekte vrijpion, de zwarte koning loopt naar b3 en de vrijpion promoveert. **40.Ke3 Kd6 41.Txc3 41.Kd4 Txd3 42.Kxd3 Ke5 43.Ke3 d4+ 44.Kd3 Kf4** en zwart wint. **41. ... bxc3 42.Kd3 d4 43.f4 Ke5** Zie diagram 1.

diagram 1

Een spannende stelling waarin ik mijn aangekondigde plan ga uitvoeren: met de koning naar b3 en promoveren. Maar is het echt zo makkelijk? Pionneneindspelen zijn verraderlijk! **44.g5?** Dit is pas de verliezende zet! Wit verliest een essentieel tempo waardoor zwart als eerste promoveert. Had wit met 44. f5! zelfs kunnen winnen? Zodra

zwart dan met zijn koning naar b4 gaat, breekt wit door met h6 en wint. Maar zwart kan ook niet afwachten, want loopt de b-pion door...

Pionneneindspelen zijn verraderlijk! **43...Kb4 45.f5 Kxb3 46.f6 gxf6 47.g6! hxg6 48.hxg6 c2 49.g7 c1D** 0-1. Een beetje vroeg opgegeven. Het verzekerde me wel van sterke tegenstanders in de volgende rondes.

Peter van der Werf –

Avni Sula, 3e ronde.

1.d4 d5 2.c4 e6 3.Pc3 c6 4.Pf3 dxc4 5.e3 b5 6.a4 Lb4 7.Ld2 a5 8.axb5 Lxc3 9.Lxc3 cxb5 10.b3 Lb7 11.bxc4 b4 12.Lb2 Pf6 13.Ld3 0-0 14.0-0 Pbd7

Zwart zal zijn vrijpionnen willen laten oprukken, dus ik zal veld a4 in het oog moeten houden. Mijn vrijpion c4 wil ook naar voren, maar niet te snel, ik wil bijvoorbeeld d5 niet vrijgeven voor een zwart stuk. Dus ik moet eerst e4 voorbereiden, dat kan op twee manieren: Te1 of Pd2. **15.Pd2 Lc6** Moest ik nu mijn eigen plan doorvoeren of dat van mijn tegenstander verhinderen? **16.e4?! a4?! 16. ...Pc5!** had ik wel moeten verhinderen, 16. ...a4 niet. **17.d5!** Zie diagram 2.

Een sterke opstoot in het centrum. **17...Pc5 18.Lc2 b3 19.Lxb3?! axb3 20.dxc6 Txa1 21.Lxa1 Dd3!?** Ik had eigenlijk 21. ...Dc7 of Dd6 verwacht, maar de zwarte dame staat wel goed op d3. Nu hebben beide partijen een vrijpion op de 6de rij, maar kunnen voorlopig nog niet verder oprukken. Ik wilde

diagram 2

mijn dame activeren en dat kon door eerst het zwarte paard op f6 te ruilen. De e-pion is dan meteen gedekt, dat kan natuurlijk ook met 22.e5 maar dan wordt de looper meteen slecht. Bijvoorbeeld 22.e5 Pg4 23.Dxg4 Dxd2. In deze stelling dacht ik erg lang na, de looper stond wel mooi op de diagonaal, zou ik hem later wellicht niet goed kunnen gebruiken? Aan de andere kant leken de zwarte paarden me ook wel sterk. 22.Te1 of 22.f3 leek me te passief met bijna alle stukken op de onderste rij en met een andere loperzet zou ik zomaar mijn pluspion inleveren, dat leek me ook niet noodzakelijk. Dus **22.Lxf6! gxf6 23.Dg4+ Kh8 24.Df4 Dd4 25.Pf3 Dd8** Zwart moet f6 blijven dekken. 25. .. Dxe4? 26.Dxf6+ Kg8 27.Dg5+ **26.De3?** Gemiste kans. 26.c7! De7 27.Pd4 en 28.Pc6. Toegegeven, hij was ook niet zo makkelijk te vinden zonder elektronisch hulpmiddel. **26. ... De7 27.Pd2 Tb8 28.Tb1 b2** Beter was 28. .. Dd6! Zie diagram 3.

29.f3!? Een klein zetje met grote gevolgen, op de 22e zet nog terecht verworpen. Ik wilde pion e4 behouden, maar 29.e5 ziet er beter uit.

diagram 3

Dan hoef ik ook mijn koning niet op de tocht te zetten - een luchtgaatje kon ik altijd nog met h3 maken, dat was nog niet urgent. Maar de tijd begon te dringen en je zou à tempo een mat achter de paaltjes over het hoofd kunnen zien... Dus toch maar 29.f3 gespeeld. **29. .. e5 30.Da3 Dd6 31.c7** of 31.Txd2! De4+ 32.c7 en wit kan nog net zetherhaling afdwingen **31. ...Dxc7 32.Txb2 Td8 33.Tb5!? Tc8 34.Da5 Dd6** De tijdnoodfase was inmiddels aangebroken en de fouten begonnen zich op te stapelen **35.Tb6? Dd4! 36.Kf1?** De koning kon beter naar h1. **36....Pd3 37.Ke2 Td8 38.Tb5?? 38.Tb1** was noodzakelijk, nu is het meteen uit. Zie diagram 4. **38. ..Df2+ 39.Kd1 De1+ 40.Kc2 Dc1+ 41.Kb3 Db2+** en mat op de volgende zet.

diagram 4

Sunday bloody Sunday!

door René Pijlman

Wat bezielt een mens om van vrijdagavond tot en met zondagmiddag onophoudelijk te schaken? Een retorische vraag waarop we het antwoord schuldig mogen blijven. Maar de twijfel blijft, want zo'n intensiefschaakweekend lijkt een matigende werking te hebben op mijn schaakprestaties. Vooral op zondag liggen hallucinaties, concentratiefouten en schaakblindheid op de loer. Dat overkwam me een paar maanden geleden bij Stukkenjagers in Tilburg met 0 uit 2, en nu hetzelfde patroon in het Eijgenbroodtoernooi. Sunday bloody Sunday!

‘Kan gebeuren’, zei mijn coach. ‘Wat heb je ervan geleerd?’ Tja. Dat als je een toren ruilt, en een loper slaat terug, die loper best weleens toevallig je andere toren kan aanvallen. Onbewust deelde ik de zet in in de categorie “slaats terug” en niet in “valt aan”. Zo verloor ik ’s ochtends een toren, vlak nadat ik een kwaliteit had gewonnen tegen Henk de Heer. Maar er was meer aan de hand. Op instigatie van mijn coach speelde ik controlerend, positioneel. Dat

lukte goed, waardoor ik een mooi paard op een voorpost had, en druk op twee zwakke pionnen. Mijn tegenstander offerde van de weeromstuit een kwaliteit om zich te bevrijden, wat nog niet zo’n gek idee was. Plotseling was mijn zondagsrust ruw verstoord en zag ik me voor nieuwe uitdagingen gesteld. Bij een controlerende speelstijl hoort een flexibele houding: je kunt de gang van zaken maar tot zover in de hand houden en als je tegen-

stander de knuppel in het hoenderhok gooit, moet je in de eerste plaats de chaos bevechten, alert zijn op dreigingen en die daadkrachtig neutraliseren. Ook op zondag.

■ Olifantgambiet

’s Middags speelde ik met zwart tegen Timo Können. Ik had deze zomer eerder met wit tegen hem gespeeld in het Science Parktoernooi. Timo speelde toen het dubieuze Olifantgambiet, dat ik dankzij gerichte voorbereiding wist te verslaan. Gambietspelers zijn meestal gewoontedieren, dus ik verwachtte opnieuw spoedig een pluspion te hebben. Ik werd op mijn wenken bediend, want Timo stuurde aan op het Blackmar-Diemergambiet. Toen ik dat uit de weg ging door te switchen naar het Frans, deed hij zo spoedig mogelijk zijn e5-pion in de aanbieding en die kon ik toch echt niet weigeren.

**Timo Können -
René Pijlman,**

6 november 2011, ronde 6

1.d4 Pf6 2.Pc3 d5 3.e4 e6

Niks mis met het aannemen van de Blackmar-Diemer (3... dxe4 4 f3 exf3 5 Pxf3), maar ik had er eens geen zin in.

Liever Frans dan maar. **4.e5**

Pfd7 5.Dg4 Een obscure zijvariant. **5...c5 6.dxc5** Een

nog vreemdere subvariant, want wit geeft zijn centrum-pion meteen op. **6...Pxe5**

7.Dg3 7...Ped7 Logischer

was 7...Pbc6, want dat

ontwikkelt een stuk. **8.Le3**

Pc6?! Onnauwkeurig wegens 9 Pb5. Beter was 8...a6.

9.0-0-0 Da5 10.Kb1 Le7

11.f4 11.Dxg7 Lf6 is prima

voor zwart. **11...Lf6 12.Pge2**

0-0 13.Pd4 Pxc5 14.Df2

diagram 1

Zie diagram 1. Achter het bord dacht ik hier dat ik al veel beter stond: ik heb Lf8 weten te ontwikkelen ondanks de druk op g7, ik heb bovendien een gezonde pluspion en - in tegenstelling tot de witspeler - een stevig pionnencentrum. In het vervolg van de partij ging ik echter niet goed met het centrum om. Ik had de blokkerende stukken op d4 moeten ruilen

om zo mijn centrumpionnen te mobiliseren. Mijn coach droeg me op de modelpartij Nimzowitsch-Salwe (1911) in de klassieker *Mein System* maar eens goed te bestuderen, want daarin wordt het idee van centrumpionnen blokkeren met stukken haarfijn uit de doeken gedaan. **14...Pa6?!**

Het paard op c5 staat indirect aangevallen, maar waar moet

het heen? Elke zet heeft

nadelen (bijvoorbeeld 14... Pa4

15 Pxa4 Dxa4 16 Lb5).

Zo kwam ik op Pa6, waar het paard niet geweldig staat.

Beter was 14...Pxd4 15.Lxd4

Lxd4 16.Dxd4 Pd7. **15.g4**

Ld7 16.g5 Le7? Opnieuw

was ruilen beter: 16...Lxd4

17.Lxd4 Pxd4 18.Dxd4.

17.h4 Tac8 18.h5 18...Lb4?! 19.Pde2?! Pe7 20.g6 h6

21.gxf7+ Txf7 22.Ld4 Pf5

23.Le5 Lc5 24.Pd4 Pb4

25.Df3? Pc6? Gemiste kans.

Ik kon mijn centrum mobiliseren en stukken activeren

door de blokkadeurs Le5 en

Pd4 op te ruimen: 25...Lxd4!

26.Lxd4 Pxd4 27.Txd4 e5

28.Td1 Txf4 en zwart staat

gewonnen. Kennelijk was dat

omgaan met blokkerende

stukken in het centrum een

hiaat in mijn positioneel

inzicht, want ik heb het ruilen

op verschillende momenten

niet eens overwogen. **26.Pxf5**

Txf5 27.Lxg7?! Zie diagram

2. Wederom werd mijn

zondagsrust ruw verstoord

door een wanhoopsoffer en

verdedigde ik onnauwkeurig,

of liever gezegd rampzalig.

27...Kxg7 28.Dg4+ Kf7? Ik

dacht dat de koning gewoon

diagram 2

kon weglopen, en dat Kf7

handiger was dan Kf8 omdat

ik nu Tg8 dreig en wit geen

tijd heeft om stukken erbij te

halen. Volgens Houdini was

het beste: 28...Kh8 29.Ld3

Tg8 30.Dh3 Tff8+ Zwart

staat gewoon een stuk voor;

Zwart staat ook nog gewon-

nen na: 28...Kf8 29.Ld3 Tf6.

29.Dg6+ Ke7 30.Lh3 Tf6??

Hier had ik een kwaliteit

moeten teruggeven en dan

staat het ongeveer gelijk.

Bijvoorbeeld: 30...Pd4

31.Lxf5 Pxf5. Mijn tegenstan-

der speelt de slotaanval

uitstekend: **31.Dg7+ Tf7**

32.Pxd5+ gemist, toen ik

28... Kf7 speelde **32...exd5**

33.The1+ Kd6 34.Dxf7 Td8

35.Txd5+ Kc7 36.Txd7+

Txd7 37.Dxd7+ Kb6 38.Te6

Db5 39.a4 Dxa4 40.Dd8+

Kb5 41.Lf1+ Kb4 42.c3+

Kb3 43.Dd5+ 1-0

En zo eindigde ook deze zon-

dag met 0 uit 2. Misschien

een ideetje voor de volgende

editie van het Eijgenbrood-

toernooi: het weekend met

Goede Vrijdag, spelen van

donderdagavond tot en met

zaterdagmiddag? En dan

zondag gewoon rusten.

Het Max Euwe-toernooi

door Wim Suyderhoud

Van 13 tot en met 20 november jl. vond het Max Euwetoernooi plaats, waar Caissa opzichtig aanwezig was. Paul van der Sterren bevond zich onder de deelnemers – zijn eerste toernooi in tien jaar! – Hans Ree gaf een lezing en clubkampioen Arno Bezemer voorzag de partijen der grootmeesters samen met Ivo Timmermans van deskundig commentaar.

Wat opviel was de vormgeving rond het toernooi. De oogstrelende locatie aan het IJ, in de bovenzalen van de Openbare Bibliotheek Amsterdam, de stijlvolle zwart-witfotografie op de goed verzorgde website (www.euwetoernooi.nl) en details als het kunstzinnige toernooilogo gaven aan dat de organisatie ons schaakliefhebbers iets speciaals wilde voorschotelen. Het gevarieerde programma bevestigde die indruk. Naast de lezing van Hans was er een jeugdevenement, een performance door de gekke Jennifer Shahade en een lezing over computerschaak door Jos Uiterwijk. Het eerste item op het programma was een simultaan door Jan Timman. Timman nam het op tegen 24 genodigden, waaronder BN'ers, Amsterdamse jeugdspelers en leden van schaakclubs die op de een of andere manier een verbintenis hebben met Euwe. De clubleiding van Caissa was zo vriendelijk de redactieleden van CN een plaats aan de simultaantafel aan te bieden. Vormgever Angelo, die een mooi resultaat boekte, en schrijver dezes gingen graag in op de uitnodiging. Een derde Caissaplats aan tafel werd door de clubleiding aangeboden aan Ferdinand Ruhwandl, die onlangs zijn 65e verjaardag vierde. Timman won 19 partijen, scoorde één remise en verloor er vier, wat hem op een score bracht van 81%.

Jan Timman – Angelo Spiler, simultaan 14 november 2011

1.d4 Nf6 2.c4 g6 3.Nc3 Bg7 4.e4 d6 5.f3 O-O 6.Be3 e5 7.d5 Ne8 8.Qd2 f5 9.exf5 gxf5 10.O-O-O Nd7 11.g4 fxc4 12.fxc4 Ndf6? Beter was 12...Nc5!? 13.g5 Bf5 += **13.h3** Nu staat wit al veel beter. **13...c6 14.Bg2 Bd7 15.Nge2 cxd5 16.cxd5 b5 17.Kb1 Nc7 18.Ng3 b4 19.Nce4 Nb5 20.Qxb4 Rb8 21.Ka1 Nd4** Zwart heeft zich weer teruggevochten in de partij. **22.Qd2 Ba4 23.Rc1 Nxd5 24.Bg5??** Veel beter was 24.Bxd4!? exd4 25.Nf5 met betere stelling voor wit. **24...Qb6.** Zwart heeft sterke aanval. **25.Nf5 Nb4 += 26.Nxd4 exd4 27.Rhf1 Rxf1 28.Bxf1 d3 29.Nf6+??** Beter was 29.Bxd3 **29...Kh8** Nu staat zwart op winst. **30.b3 Nc2+ 31.Rxc2 dxc2 32.Bc4 Qg1+ 33.Kb2 Qb1+** en wit gaf op. 0-1.

Angelo in full flow met Ferdinand aan de overzijde van de tafel

Open Sants Barcelona

door Kees Sterrenburg

Samen met mijn vrouw en kinderen heb ik de zomer van 2011 in Barcelona gewoond. Dat had ook Rome kunnen zijn. Of Madrid. Parijs. Of Berlijn. Maar het werd de stad der wonderen.

Ik grapte vooraf dat 'we gaan overzomer in Spanje'. Een grap met een kern van ongerustheid, want het kan vreselijk warm zijn in Barcelona in de zomermaanden. Maar als we één keer een goede keuze gemaakt hebben, dan was het wel deze. Nederland heeft geen zomer gehad en wij hebben in 3 maanden 3 keer regen gehad, waarvan 2 keer 's nachts. Ja, daar hebben ze in Spanje goede afspraken over gemaakt, over het weer.

■ Schaakgek

Eén van de dingen die ik tijdens het overzomeren graag wilde doen, was een schaaktoernooi spelen in het schaakgekke Spanje. Het bleek te passen. Tijdens de laatste twee weken van ons verblijf werd in Barcelona voor de elfde keer het Sants Open gehouden; een enorm populair toernooi waar jaarlijks zo'n 700 schakers aan mee doen, verdeeld over twee groepen: een groep boven en een groep onder de 2000.

Het toernooi werd gedomineerd door Catalaanse deelnemers. Natuurlijk speelden er ook Spanjaarden mee en andere Europeanen, maar als je de bordjes langs de borden zag dan was het toch vooral Catalunya dat de klok sloeg. Er deden ook een handjevol Nederlanders mee, waaronder - naast mezelf - de als eerste geplaatste Jan Smeets en Marcel Peek.

Aangezien het afgelopen seizoen dramatisch voor mij verlopen was, besloot ik maar mee te doen in de B groep.

Groep A had gemogen maar voor het zelfvertrouwen leek groep B beter. Bovendien konden wij Nederlanders nu zowel de A- als de B-groep winnen. We hebben immers nog wat tegoed van die Spanjaarden, want voetballen kunnen ze, helaas.

■ Merkwaardige ratings

Ze houden er wat merkwaardige ratings op na in Spanje. Je hebt een Fide, Feda en een Catalaanse rating. Die laatste

Kees tijdens zijn trainingsstage in San Sebastian

is bijna altijd 150-200 punten hoger dan de Fide-rating. Navraag leerde me dat je die Catalaanse rating maar moest vergeten, hoewel een overwinning op 2093 toch lekkerder voelde dan op 1856. Qua KNSB rating had ik ongeveer op bord 12 moeten zitten, maar ik begon op bord 106 - misschien omdat ik voor het begin van het toernooi geen FIDE rating had. Maar goed, ik zou vanzelf wel weer bovenin terecht komen.

Walkover

De eerste partij was een walkover. Na 8 zetten won ik een pion. Na 12 een kwaliteit. Na 13 een toren en na wat tegenpartelen was de partij in 23 zetten over en uit. De tweede was ook snel gepiept, maar Fritz vond dat ik wel wat betere zetten had kunnen doen. Maar dat vindt die betweter eigenlijk altijd. In ronde drie speelde ik voor het eerst tegen een min of meer gelijkwaardige tegenstander. Die partij eindigde dan ook in remise. De vierde ronde moest gewonnen worden om een beetje aansluiting te houden. Na veel hangen en wurgen, waar ik nauwelijks enig voordeel had, werd deze stelling bereikt.

Sterrenburg - Catalaan 1, zie diagram 1.

Zwart had net **29...Lc5** gespeeld. Dat gaf me de mogelijkheid om na **30.Txc8 Txc8** met **31.Lxa5** een pion te winnen. Zwart dacht deze

diagram 1

pion terug te kunnen winnen en speelde **31...Ta8**. Echter, na **32.Txc5 dxc5** volgde **33.d6 Txa5 34.d7**. Zie diagram 2.

diagram 2

Nu drong de harde realiteit door tot de zwartspeler en restte niets anders dan opgave. **1-0**.

Dat was $3\frac{1}{2}$ uit 4. Prima. Ik deed mee. Jan Smeets had in groep A inmiddels een gevoelige nederlaag moeten incasseren. Dus dat Nederland zowel de A als B groep zou winnen, leek uitgesloten.

Versauzen

Ronde vijf. De eerste echt sterke tegenstander. Ik liet me met zwart wederom - wat is dat toch - verleiden een variant te spelen die ik helemaal niet ken. Maar gelukkig pakte het

goed uit. Ik won een pion en mijn loper was superieur aan het witte paard. Het was tijd om te oogsten.

Catalaan 2- Sterrenburg, zie diagram 3.

diagram 3

De laatste zet van wit was **38.a3**. Ik speelde **38...Kg3**. Er zijn betere zetten, maar er is nog niks aan de hand. Echter na **39.b4** schoot ik met **39...b6** een echte bok. Zwart speelde natuurlijk **40.Pxd4** gevolgd door c5. Er volgde **40...cxd4 41.c5 bxc5 42.bxc5** zie diagram 4.

diagram 4

Ik dacht de hele partij verkloot te hebben, maar dat viel mee. **42...d3 43.Ke3 d2 44.Ke2 e3 45.c6 d1D 46.Kxd1 Kf2 47.c7 e2 48.Kc2 e1D 50.c8D**. Misschien dat ik zelfs hier nog

op winst had kunnen spelen, maar gedesillusioneerd door de weggegooide partij bood ik maar remise aan.

Met 4 uit 5 begon ik de volgende dag aan ronde zes. Als ik alles zou blijven winnen, zou er misschien nog een hoge klassering in zitten. Maar dat gebeurde niet. Met wit bracht ik er helemaal niets van terecht die zesde ronde. De opening mislukte volledig. Ik vocht nog goed terug, maar net toen de stelling weer in evenwicht leek, verslaptte mijn aandacht en deed ik het alsnog grondig fout. Ook dat is een terugkerend fenomeen. Vanuit een mindere stelling een gelijke stelling bevechten en dat ervaren als een overwinning. Om het meteen daarna te versauzen.

■ Een lief Frans meisje

De partij uit de zevende ronde was vergelijkbaar met die uit de vierde ronde. Hangen en wurgen. Afwachten tot de tegenstander een fout maakt. Het lukte. Na 47 zetten mocht ik met zwart het heerlijke **47...Pd1** uitvoeren, zie diagram 5.

diagram 5

En toen moest ik in de 8e ronde tegen een heel lief, jong Frans meisje dat heel zelfverzekerd en snel speelde. Ik dacht: ik ga een 'opa-opening' spelen om haar uit haar spel te halen. En het werkte. Ze werd ongeduldig en verloor al snel de controle over haar zetten. Het duurde nog wel even - en ik schoot natuurlijk ook weer een paar Fritzbokken - maar zo stond ik uiteindelijk op 6 uit 8.

De negende ronde. Met zwart tegen een op papier niet zo'n sterke tegenstander, maar ratings zeggen daar weinig. Het was ook een tamelijk jonkie, dus oppassen. Ik speelde een variant die ik ooit van Djon Spelbrink heb overgenomen. In vluggertjes en rapid win ik er nogal eens mee omdat de tegenstander er meestal niet mee bekend is. Maar in serieuze partijen heb ik er niet zoveel ervaring mee. De eerste zetten speelde ik te routineus, en ja hoor, ik kon fluiten naar die bewust geofferde pion. Maar goed, er komt een moment dat je tegenstander ook een mindere zet doet. En dat gebeurde, hoewel het twintig zetten duurde. Maar toen ging het

snel en had ik een alleszins keurige 7 uit 9 op het scorebord staan. In de laatste ronde nog een puntje pakken en dan weer naar Nederland.

■ Heimwee

Dat was, zoals alles in mijn kijk op het schaakspel, weer veel te optimistisch. Voor de zoveelste keer liet ik na mijn tegenstander de genadeklap uit te delen. Het werd remise. Terecht, want als je met wit deze stelling niet weet te winnen, verdien je het volle punt ook niet. Zie diagram 6, zwart aan zet.

diagram 6

Met 7½ uit 10 en een redelijke tpr keerde ik terug naar Nederland. Nu, dit schrijvende en naar buiten kijkend, heb ik zomaar enorme heimwee naar Barcelona en vooral naar dat toernooi.

Oplossingen problemen (pag 28)

❖ Probleem 1

*A.H. Reynolds
Miscellany 1868*

1.Dd8 (met de dreiging Dxa5),
Lxb4 2.Dd1
axb4 2.Da8
Kxb4 2.Dd4

Drie matten uit verschillende richtingen. Hoe diverser de mogelijkheden hoe hoger een probleem door kenners wordt gewaardeerd.

❖ Probleem 2

*Hannemann
Nationaltidende 1924*

1.Kf7 L~ 2.Dc8
Lb7 2.Db6
Tb7 2.Dc8
Tc7 2.Df6
Txd7+ 2.Dxd7
Ta8 2.Db6

De interferentie van looper en toren die hier in verschillende varianten voorkomt, wordt een Grimshaw genoemd, naar de negentiende-eeuwse Britse probleemcomponist.

❖ Probleem 3

*Harley en C.G. Watney
Good Companion 1921*

1.Dc8 Kh6 2.Dh8
h3 2.Dxh3

In de eerste variant treedt 'matverandering' op omdat na 1... Kh6 het mat Dxh4 klaar lag. De tweede variant laat een zogenaamde 'switchback' zien: de dame geeft mat en keert terug naar het veld waarop ze oorspronkelijk

stond. Harley was trouwens een bekend auteur en schaakredacteur van de krant 'The Observer'.

❖ Probleem 4

*Chéron
Feuille d'Avis de Lausanne 1930*

1.Lh8 f6 2.Dg8 Ke5 3.De6
De looper dekt e5 en dit kan tot pat leiden. Dus de oplossing is zelfopoffering van de looper.

❖ Probleem 5

*Chéron
Hamburgischer Correspondent
1930*

1.Pf5 (dreigt Th1+) **Lxh8**
2.Pg7 Lxg7 3.Lxg7 ...Lc1
2.Lg7 Lb2 3.Th1

De verleidingszet 1.Tg8? is onjuist omdat zwart antwoordt met Ld4. In de eerste variant passeert een stuk (in dit geval de zwarte looper) het kritische veld g7. Als dit veld vervolgens wordt bezet (in dit geval door het witte paard), verliest het stuk zijn bewegingsvrijheid zodat tempo-dwang het gevolg is. Dit heeft ook weer een naam: het Seeberger thema.

❖ Probleem 6

*Fargette
Deutsche Schachblätter 1971*

1.La5 b6 2.Le1 b5 3.Lc3 b4
4.Lb2
b5 2.Lc3 b4 3.Lb2

Op 1.Le1? volgt b6 en op 1.Lc3? volgt b5. Een soort kat en muisspelletje tussen looper en pion.

Oplossingen studies (pag 12)

❖ Studie 1

H. Rinck 1907
1.Te6+ Kd7 2.Txe5 Lb3+
3.Kf8! d2 4.Te4! d1D
5.Td4+ Dxd4 pat

❖ Studie 2

L. Kubbel 1928
1.e7 Ld4+ (1...Kc7 2.e8P+ wint (niet 2.e8D? Ld4+ 3.Txd4 Ta6+ 4.Kxa6 pat); 1...Txd6 2.e8D+ Kc7 3.Db8+ wint) **2.Txd4 Te6 3.Td8+ Kc7 4.e8T!** (4.e8D? Ta6+ 5.Kxa6 pat) en wint.

❖ Studie 3

R. Reti 1928
1.Lf5+ (1.Lc6+? Kd6 2.Td4+ Ke5 3.Te4+ Kd6 4.Txe3 e1D 5.Txe1 pat) **1...Kd6 2.Td4+ Ke7 3.Te4+ Kd8 4.Ld7!** (4.Txe3? e1D 5.Txe1 pat) **4... e1D 5.Lb5** en de dreiging Te8 beslist.

❖ Studie 4

A. Mouterde 1922
1.Td3+ Kc8 2.Tc3+ Kb8
3.Dc7+ Ka8 4.Da5+ Kb7
5.Db4+ Ka6 6.Da3+ Kb5
7.Db2+ Ka4 8.Ta3 mat